

veestnik

Letnik XXIV.

Celovec, petek, 18. april 1969

Štev. 15 (1399)

Zakaj v Velenje?

V nedeljo 27. aprila se bo zbralo nad 100.000 ljudi na letošnji osrednji proslavi slovenskega naroda v Velenju pod naslovom „Štajerska in Koroška v revoluciji“.

Namen proslave je dvojen: prvič bo slovensko ljudstvo praznovalo proglasitev zgodovinskega dne ustanovitve Osvobodilne fronte kot slovenski državni praznik, drugič pa bo svečano proslavilo 25. obletnico legendarnega pohoda XIV. divizije na Štajersko in Koroško.

Važni dogodki, pa tudi obletnice takih velikih dogodkov imajo namen, da se ob njih za kratek čas iztrgamo iz vrveža vsakdanjosti, zato da bi naša hotenja, ravnanja in dejanja v zgodovini dobila pravilno in pravično oceno. Pri tem ne gre samo za navado, marveč za spoznanje, da tako v osebnem kot zlasti v družbenem življenju napredujemo — in to je stalen cilj človeka in človeških družb — le takerat, kadar za gotovo vemo, kje smo in kam naj gremo. In katere obletnice naj bi bile bolj primerne za tako oceno kot ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in epopeja pohoda XIV. divizije na Štajersko in Koroško? To sta dva mejnika v razvoju revolucije in narodno-osvobodilne borbe našega naroda.

Z ustanovitvijo OF so se združile vse zdrave sile slovenskega naroda za revolucionarno osvoboditev dežele in ljudstva izpod jarma tujega okupatorja, legendarni pohod XIV. divizije na Štajersko in Koroško pred 25 leti pa je, kakor je dejal Boris Kraiger, „po skoro dvoletnem upadu revolucionarnega gibanja napravil definitiven konec iluzijam okupatorja in reakcije, češ, da so uspeli vsaj del slovenskega področja, vsaj del slovenskega naroda izvoziti iz njegove kompleksne revolucionarne borbe“.

Tako pomeni proslava 27. aprila ne le proslavo „Štajerske in Koroške v revoluciji“, marveč proslavo obletnice razširitve narodno-osvobodilne misli in revolucije slovenskega naroda ter uvrstitve njenih pozicij na vsa področja, kjer še in tudi živijo Slovenci. Zato se bo v Velenju zbralo tudi slovensko ljudstvo iz vseh pokrajin iz Primorske, Dolenjske, Notranjske, Gorenjske, Štajerske in Koroške. Ne zgolj in predvsem ne zato, da bi govorili borcem in ljudem samo o dneh osvobodilnega boja, ki se ni končal s formalno kapitulacijo nacizma, marveč zato, da ob oceni zgodovinskih dogodkov ponovno spoznamo vse večje in širše moralno-etične cilje revolucije, katerih bogastvo je v elementarni človečnosti.

Pomen proslave je počastiti plemenite cilje in dosežke te vsenarodne revolucije, ki so konec konca bili mir, humanost in prijateljstvo med narodi! Zato tudi pogled te proslave ni, niti ne more biti usmerjen enostransko v preteklost, temveč je in mora biti usmerjen predvsem v sodobnost in prihodnost s prikazom, kako osvobodjeni slovenski narod te plemenite cilje že četrto stoletje uresničuje znotraj in znotrajnjim boljše življenje in pravičnejši odnosov med ljudmi brez izkoriščanja, navzven pa z iskrenim prizadevanjem za mir in za tesno sodelovanje s sosednimi narodi in deželami ne oziraje se na njihovo družbeno ureditev.

Dejstvo, da na to veličastno prireditev ni vabljeno le slovensko ljudstvo iz matice in zamejstva, marveč tudi ljudstvo sosednega naroda potom predstavnikov obmejnih okrajev

Dvotirnost v politiki med Vzhodom in Zahodom

Ministri petnajstih držav NATO so imeli ob koncu nedavnega zasedanja, ki je bilo posvečeno dvajseti obletnici Atlantske zveze, precej težav s formuliranjem resolucije, ki bi naj vsaj do neke mere zajela različna stališča posameznih držav-članic. Šlo je predvsem za to, ali naj NATO sprejme pobudo Varšavskega pakta glede konference o evropski varnosti ali ne.

Jubilejna konferenca NATO je zahodnonemški zunanji minister potekla v znaku dokaj različnih Brandt. Nenni je celo predlagal, naj stališč do sklicanja te konference. bi se konference ne udeležile sa- Za konferenco sta bila predvsem mo članice obeh blokov, ampak tu- italijanski zunanji minister Nenni in di neblokvske evropske države.

Na drugi strani pa so predstavniki ZDA, Velike Britanije in večine drugih članic NATO imeli tehtne pomisleke proti sovjetskemu predlogu. V svojih stališčih so poudarjali predvsem mnenje, da bi želela Sovjetska zveza doseči formalno poqrđitev sedanjega stanja v Evropi, se pravi tudi zasedbe Češkoslovaške.

Svet atlantske zveze končno pobude Varšavskega pakta o konferenci o evropski varnosti ni sprejel, ni je pa tudi povsem odklonil. Izrekel se je za neke vrste „dvotirno politiko“ v odnosih med Vzhodom in Zahodom, ki bi bila v tem, „da bi NATO skrbel za efektivno obrambo, hkrati pa bi si prizadevali ublažiti napetost, tako da bi iskali možnosti za pogajanja z vzhodnimi državami“.

Sovjetska zveza s takšnim stališčem seveda ni zadovoljna, značilno pa je, da se njen tisk ukvarja predvsem s stališčem ZDA in Nixonovo politiko in da se v njegovem pisanju kaže določena obsirnost. Sovjetski tisk je v zadnjem času sicer večkrat ostro napadel ameriško politiko, vendar ocena taktike ameriške republikanske vlade ni tako ostra, da bi zapirala vrata dialogu med obema supersilama. Kaže, da je eden od osnovnih temeljev sovjet. zunanje-politične usmeritve še vedno želja, da bi svetovne probleme reševali v neposrednem dialogu med obema supersilama.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

bo ob 70-letnici koroškega skladatelja in harmonizatorja Pavla Kernjaka priredila v nedeljo 20. aprila 1969 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe

koncert Kernjakovih pesmi

Sodelovali bodo združeni mešanici in moški zbori z Gur in iz Podjune ter moški zbor SPD „Kočna“ iz Sveč kot zastopnik Kršćanske kulturne zveze.

Ljubitelji petja prisrčno vabljeni

Velika udeležba na volitvah v Jugoslaviji

Minulo nedeljo so bile v Jugoslaviji splošne volitve v občinske, republiške in zvezne skupščine. Čeprav je vladalo v nedeljo po vsej Jugoslaviji izredno slabo vreme, je bila volilna udeležba nenavadno velika. Dokončni rezultati volitev ob zaključku redakcije sicer še niso znani, kajti zaradi novozapadlega snega so bile marsikje prekinjene prometne zveze in pretrgane telefonske linije, tako da so morali posebno iz planinskih vasi prinašati volilne rezultate tudi peš ali celo na smučeh, vendar na podlagi doslej znanih rezultatov računajo, da bo znašala volilna udeležba v vsej Jugoslaviji od 85 do 90 odstotkov, kar je precej več od zadnjih volitev leta 1967. V Sloveniji je glasovalo za poslance republiškega zbora 88,3 odstotka volilcev, za zvezni družbenopolitični zbor pa 89,2 odstotka. Razlika je nastala v glavnem zaradi glasov občanov, ki služijo vojaški rok v drugih republikah in so tam že v sredo glasovali za družbenopolitični zbor, za republiškega pa ne.

Velika volilna udeležba kaže na vse večje poglobljanje demokracije in utrjevanje samoupravnega sistema v Jugoslaviji. Volilci se zavestno opredeljujejo predvsem za vsebinsko plat volitev, pri čemer je treba omeniti zaslugi Socialistične zveze, ki je šla to pot prvič v volilno kampanjo z

volilnim programom, zahtevajoč od kandidatov, da se do njega opredelijo in da gradijo na njem svoj lastni osebni program.

Druge značilnosti minulih volitev v Jugoslaviji je veliko število kandidatov. Posebno na listah za odbornike občinskih skupščin so bila v večini primerov po tri ali štiri imena. Celotni pri volitvah v družbenopolitični zbor je bilo od skupno 120 volilnih enot na 52 volilnih enotah več kandidatov. Prvi podatki tudi kažejo, da je bilo razmerje glasov v korist tega ali onega kandidata v večini primerov precej tesno.

Za razliko od zahodnoevropskih demokracij, kjer postavljajo kandidate posamezne stranke, volilci v Jugoslaviji ne volijo strank ali njenih predstavnikov, temveč se odločajo za tega ali onega kandidata kot osebo. V tej zvezi je visoka volilna udeležba dokaz, da vidijo Jugoslavlani v skupščinah tiste organe, na katere pade največja odgovornost pri urejanju družbeno političnih problemov.

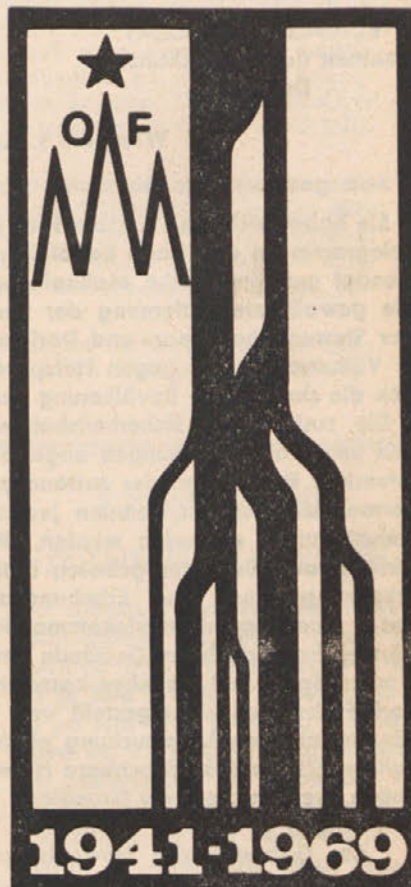
Tretja značilnost minulih volitev v Jugoslaviji pa je ta, da se je po doslej znanih podatkih zelo izboljšala kvalifikacijska struktura izvoljenih poslancev, katerih velika večina ima višjo ali visokošolsko izobrazbo. Po doslej znanih podatkih je med izvoljenimi poslanci tudi mnogo gospodarstvenikov, kar kaže na to, da

namerava Jugoslavija v prihodnjem obdobju posvetiti še posebno skrb nadaljnjemu gospodarskemu razvoju države.

Živkov na Dunaju, Prader v Beogradu

Bolgarski ministrski predsednik Todor Živkov je prispel v ponedeljek na petdnevni uradni obisk v Avstrijo. To je prvi uradni obisk bolgarskega ministrskega predsednika v Avstriji in sploh izven vzhodnoevropskih držav in si ga nekateri politični opazovalci tolmačijo tudi kot sondiranje terena za morebitno razširitev bolgarske diplomatske dejavnosti tudi izven vzhodnoevropskega političnega prostora.

V pogovorih med Živkovom in kanclerjem Klausom so se dotaknili tudi vprašanja evropske varnosti. To vprašanje je toliko bolj zanimivo, ker se je Živkov kot predstavnik ene izmed držav Varšavskega pakta zavzel za načrt evropske varnostne konference in je hotel v tem pogledu zvedeti tudi za avstrijske stališče. Kot je bilo mogoče izvedeti v avstrijskem zunanjem ministrstvu, Avstrija sicer nima načelnih pomislekov proti sklicanju takšne konference, vendar meni, da bi morala biti tako dobro pripravljene

„Štajerska in Koroška v revoluciji“

Vse, ki se nameravajo udeležiti proslave „Štajerska in Koroška v revoluciji“, ki bo 27. aprila v Velenju, obveščamo, da se bo osrednja prireditev začela ob enajstih pred občinsko skupščino v Velenju. Borci enot pa se bodo zbrali že prej v svojem partizanskem taboru, kjer bodo dobili spominske značke in posebno izdajo Kajuhovih pesmi. V kulturnem programu bodo sodelovali združeni mladinski in moški pevski zbor iz Šaleške doline, Partizanski invalidski pevski zbor ter mnogi ugledni dramski umetniki.

in občin, je najbolj zgovoren in prikljiv dokaz za to prizadevanje za doseglo iskrenost sosedstva.

Koroški Slovenci se bomo te proslave udeležili ne le zato, ker smo

bili aktivno vključeni v tej revoluciji, temveč predvsem tudi kot poklicani posredniki in vneta pristaja politike dobrega sosedstva med slovenskim in avstrijskim narodom!

Odgovor Urada zveznega kanclerja na protest ZSO

Kot smo v našem listu poročali, je Zveza Velikovcu in Dobrli vasi poslala zveznemu kanclerju dr. Klausu protestni telegram, v slovenskih organizacij v zvezi z dogodki v katerem je zahtevala izsleditev in strogo kaznovanje storilcev.

Ta teden je Zveza slovenskih organizacij sprejela od Urada zveznega kanclerja na Dunaju odgovor, ki ga na tem mestu v celoti priobčujemo.

BUNDESKANZLERAMT
Kabinett des Bundeskanzlers
Der Leiter

Wien, am 9. April 1969

Sehr geehrter Herr Obmann!

Sie haben sich am 13. März 1969 in einem Telegramm an den Herrn Bundeskanzler gewendet und energische Maßnahmen gegen die gewaltsame Entfernung der Firmantafel der Slowenischen Spar- und Darlehenskasse in Völkermarkt und gegen Hetzparolen gegen die slowenische Bevölkerung verlangt.

Die zuständigen Sicherheitsbehörden haben umgehend Erhebungen angestellt. Trotz intensiver Recherchen der zuständigen Gendarmeriedienststellen konnten jedoch keine Anhaltspunkte gefunden werden, die einen Hinweis auf die Täter geboten hätten. Der Erkennungsdienst der Erhebungsabteilung des Landesgendarmeriekommandos für Kärnten hat jedoch am Gebäude der Slowenischen Spar- und Darlehenskasse in Eberndorf Farbspuren sichergestellt und zur kriminaltechnischen Untersuchung eingeschendet. Sollten sich daraus brauchbare Hinweise ergeben, werden diese als Grundlage weiterer Erhebungen genommen werden.

Am Gebäude der Slowenischen Spar- und Darlehenskasse in Völkermarkt, 2.-Mai-Gasse, wo nachts zum 6. März 1969 das Firmenschild abgerissen und entfernt wurde, waren keinerlei verwertbare Spuren festzustellen.

Die Sicherheitsdirektion hat mit Erlaß die örtlich zuständigen Bezirkshauptmannschaften im Interesse der Hintanhaltung von weiteren derartigen Vorkommnissen aufgefordert, die in Betracht kommenden Gendarmeriedienststellen strikte anzuweisen, die Exekutivorgane im Rahmen des Patrouillendienstes zu erhöhter Aufmerksamkeit in dieser Beziehung zu verhalten.

Ich wollte Ihnen hievon auftragsgemäß Mitteilung machen und verbleibe mit besten Grüßen

Ihr Dr. Alois Mock, e. h.

Sestanek z zastopniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu

Preteklo soboto so se v Trstu sestali predstavniki Zveze slovenskih organizacij, katere je vodil predsednik dr. Franci Zwitter, s predstavniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze s predsednikom Veselom na čelu. V daljšem in poglavljenem razgovoru so izmenjali informacije o nekaterih pomembnih vprašanjih obeh narodnostnih skupnosti, o delu obeh organizacij za zaščito manjšinskih pravic in o nekaterih konkretnih pobudah za udržitve in poglobitev sodelovanja med dvema sorodnima organizacijama.

V tej zvezi so na sestanku sprejeli tudi več sklepov o nadaljnjem sodelovanju.

1968: uspešno leto za avstrijsko gospodarstvo

Avstrijski inštitut za gospodarsko raziskovanje je pred nedavnim objavil kratek pregled o avstrijskem gospodarstvu v letu 1968. Iz tega pregleda izhaja, da je avstrijski nacionalni bruto-dohodek v letu 1969 po dosedanjih cenitvah dosegel 291,1 milijarde šilingov. V primerjavi z lanskim letom se je bruto-produkt povečal nominalno za 5,7 odst., realno pa za 4,1 odstotka. Če izvajamo kmetijstvo, ki ni podvrženo konjunkturi, je porast gospodarstva še bolj očitna.

Povečanje konjunktura je pripisati v prvi vrsti večji zunanje-trgovinski aktivnosti v preteklem letu. Ugodno je vplivala na povečanje avstrijskega izvoza predvsem poživitev gospodarstva v Zahodni Nemčiji.

Najmočnejši je bil porast konjunktura na področju proizvodnje obrtniških izdelkov. Tudi industrija se je rešila iz stagnacije in uspela povečati proizvodnjo za 7 odstotkov. Podobno industriji, je tudi veleobrt povečala proizvodnjo za 7 odstotkov, energetska industrija pa za 6 odstotkov.

Agrarna proizvodnja je ostala na rekordnem nivoju iz leta 1967, nasprotno pa je gradbena dejavnost nazadovala za 3 odstotke. Leto 1968 je bilo uspešno tudi za trgovino, ki je beležila 4 odstotni porast, za prometne usluge (povečanje za 2,5 odst.), za privatne usluge (povečanje za 5 odstotkov) ter za banke in zavarovalnice.

Razdelitev dohodka se je v letu 1968 spremenila v prid delojemalcem. V povprečju so se plače povečale za 7 odstotkov, medtem ko so se ostali dohodki dvignili samo za 1 odstotek. Ta navidezno nekonjunktorni razvoj pa je pripisati nazadovanju agrarnih dohodkov, saj je dohodek samostojnih podjetnikov porasel za 5 odstotkov.

Izvoz proizvodov in storitev se je v letu

1968 povečal za 9 odstotkov. Zmanjšanje presežka izvoza v zadnjih letih od 2,6 odstotka na 1,2 odstotka pa ne pripisujejo toliko porastu konjunktura, kot pa povečanju konkurenčne sposobnosti avstrijskega gospodarstva.

Vill. spomladanski sejem v Kranju

Preteklo soboto so v Kranju odprli 8. spomladanski sejem, ki je nastanjen v prostorih delavskega doma. Razen tega pa podjelja in zasebniki razstavljajo tudi v posebni montažni hali, medtem ko je modna revija v avli občinske skupščine.

Za letošnji spomladanski sejem se je prijavilo rekordno število razstavljalcev-podjetelj in zasebnikov. Kar petdeset podjetij in zasebnih obrtnikov bo razstavljalo in prodajalo stanovanjsko opremo, tekstil, tehnične predmete, kmetijske stroje in motorna vozila. Na modni reviji pa bo sodelovalo 39 podjetij s 108 modeli. Kranjska občinska skupščina je tudi letos znižala občinski prometni davek za prodajo blaga, tako da bodo razstavljalci razstavljeno blago lahko prodajali po posebnih sejmskih cenah. Sejem bo odprt do 21. aprila.

Udeležba jugoslovanske gospodarske zbornice na sejmi in razstavah v letu 1969

Da bi uresničila nadaljni napredek pri povežovanju jugoslovanskega gospodarstva z inozemstvom, je jugoslovanska gospodarska zbornica sprejela svoj akcijski program za področje ekonomskih odnosov z inozemstvom. Program predvideva, da bo jugoslovansko gospodarstvo v letu 1969 sodelovalo na 62 mednarodnih sejmi in razstavah: razstavljalo bo na 13 sejmi splošnega značaja, na 16 specializiranih sejmi in razstavah, na 13 samostojnih razstavah, na 4 stalnih prodajnih razstavah ter na eni plavajoči razstavi.

Akcijski program jugoslovanske gospodarske zbornice predvideva tudi izdajanje raznih publikacij, tako stalnega mesečnega lista v angleščini, francoščini in ruščini, monografij o jugoslovanskem gospodarstvu in posameznih industrijskih panogah, informativnih katalogov, eksport-import kataloga, monografij o tujih jugoslovanskih zunanjetrgovinskih partnerjih itd.

V letu 1969 bo jugoslovanska gospodarska zbornica odprla 12 novih predstavništev v raznih državah, 8 stalnih in 5 gospodarskih predstavništev v državah v razvoju. V razvitih državah ima zbornica že 7 predstavništev, prav toliko pa tudi komercialno-tehničnih birojev v vzhodnoevropskih državah. V državah v razvoju obstoja 5 predstavništev.

Zbornica je ustanovila biro za poslovne informacije, katerega dejavnost je usmerjena na informiranje domačega gospodarstva o konjunkturi in posameznih trgih v inozemstvu ter o potencialnih možnostih plasmaja na teh trgih.

Vzporedno z odpiranjem stalnih predstavništev zvezne gospodarske zbornice v vrsti držav bodo izvedene v letu 1969 tudi skupne akcije gospodarstva na nekaterih trgih, ki so zanimivi zaradi povečanja izvoza, doslej pa so

bili premalo obdelani. Te akcije bodo podprli s sredstvi novoustanovljenega sklada za gospodarsko propagando v inozemstvu.

Razen tega bo v letu 1969 organiziran tudi obisk delegacij jugoslovanskih gospodarstvenikov v raznih državah, s katerimi Jugoslavija še nima rednih izmenjav ter večjega sodelovanja. Hkrati pa bodo Jugoslavijo obiskale podobne delegacije teh držav.

Jugoslovanska gospodarska zbornica je iz podobnih potreb podpisala pogodbo z inštitutom za zunanjo trgovino, po kateri bo ta inštitut ustanovil dokumentacijski center, da bi se gospodarskim organizacijam zagotovile informacije o rezultatih gospodarskih dogajanj, predvsem o gibanju blagovne izmenjave, o deviznih in zunanjetrgovinskih ter carinskih predpisih v posameznih državah.

Veliko zanimanje za spomladanski zagrebški sejem

Jutri bo odprt tradicionalni spomladanski zagrebški sejem, na katerem bo sodelovalo več kot 1500 razstavljalcev iz 25 evropskih, azijskih in ameriških držav. Razstavljalci bodo s svojimi proizvodi zasedli več kot 150 tisoč kvadratnih metrov razstavnih površin v dvoranih in na prostem. Tako kot vsako leto, bo tudi letos v zagrebško prireditve vključenih več specializiranih mednarodnih razstav in sejmov, kot na primer razstava turizma in gospodarstva, 2. mednarodni sejem prometa in zvez, 5. mednarodni sejem pohištva in opreme za pohištveno industrijo, mednarodna razstava „Jurema“ in še vrsta drugih specializiranih prireditev.

POŠIROKEM SVETU

PARIZ. — Francoski predsednik de Gaulle je izjavil, da bo od izida referenduma o regionalni organizaciji države in reforme senata odvisno, ali bo nadaljeval svoj mandat ali pa bo odstopil. Predlagano reformo, o kateri bodo Francozi odločali z referendumom 27. t. m., je de Gaulle označil kot „sestavni del poti, po kateri mora Francija kreniti, če naj sodobno družbo razvijemo v še bolj humano in učinkovitejšo, pri tem pa se izognemo najhujšim potrebom“.

DUNAJ. — Ob koncu zasedanja medparlamentarne unije na Dunaju so pozvali vse parlamente sveta, naj se predvsem vprežejo v boj za mir, spoštovanje človekovih pravic in udržitve varnosti s spoštovanjem gospodarskega razvoja. Svet unije je sprejel resolucijo, v kateri izraža zaskrbljenost zaradi nevarnega položaja na Srednjem vzhodu in opozarja na vznemirljiva poročila o izgubah med civilnim prebivalstvom tega področja.

ESSEN. — Na prvem kongresu nove nemške komunistične partije, ki se je končal v nedeljo v Essenu, je bil za predsednika izvoljen 59-letni novinar Kurt Bachmann iz Kölna. Po izjavi podpredsednika zahodnonemške KP le-ta ne bo sodelovala na svetovni konferenci komunističnih partij, ki naj bi bila junija v Moskvi. Ker je še v fazi konstituiranja, se bo omejila le na dvostranske pogovore z bratskimi partijami.

ANKARA. — Ker turška vlada prepočasno uresničuje lani obljubljeno reformo, je prišlo pred dnevi v Ankari do velikih demonstracij študentov. V hudem spopadu s policijo je prišlo do boja tudi v univerzitetnem poslopju, ker je rektor poklical policijo, da bi pregnala študente. Policija je prišla 109 študentov, med njimi 20 študentk, okoli 20 študentov pa je moralo iskati zdravniško pomoč.

ALŽIR. — Po tridnevem uradnem obisku libijskega princa Hasana Rede v Alžiriji sta vladi Libije in Alžirije sporočili, da popolnoma podpirata odpor Palestincev.

CALGARY. — Kanadski premier Pierre Trudeau je potrdil, da Kanada ne bo dovolila, da bi njeno zunanjo in obrambno politiko določale druge države — pa čeprav prijateljske. Dejal je tudi, da se bo Kanada posvetovala s svojimi atlantskimi zavezniki glede odločitve, da bi postopno zmanjšala svojo vojaško udeležbo v atlantskem paktu.

WASHINGTON. — Načrt za rešitev krize na Bližnjem vzhodu in za udržitve miru v tem delu sveta, ki ga je predložil jordanski kralj Hussein, predvideva priznanje obstoja izraelske države in njenih meja. Predvidena je tudi ukinitve vseh ovir za plovbo po Akabskem zalivu in Sueškem prekopu. Od Izraela pa načrt zahteva, da umakne svoje sile z zasedenih arabskih ozemelj in sprejme resolucijo Varnostnega sveta, sprejeto 22. novembra 1967.

MOSKVA. — Sovjetsko zunanje ministrstvo je izročilo novo noto zunanjemu ministrstvu Kitajske s predlogom, da bi obnovili posvetovanja med opolnomočenimi predstavniki sovjetske in kitajske vlade. Sovjeti so pripravljani na posvetovanja v času, ki bi ustrežal kitajski strani.

MADRID. — Španskega pisatelja Gonzala Ariasa so spet aretirali v Madridu na domu, ko je ravno pisal generalu Francu pismo, v katerem je zahteval svobodno volitve predsednika republike. Pisatelja, ki je pozival k nenasilnim demonstracijam zoper sedanji položaj v Španiji, so zaradi podobnega pasivnega odpora španskemu režimu aretirali tudi že lani.

KAIRO. — Kairski dnevnik „Al Gumhuriya“ piše, da se bo 30. aprila začela sodna obravnaava proti pomočniku direktorja biroja „Associated Pressa“ v Kairu Aliju Mahmoudu in bivšemu fotoreporterju „United Pressa“ Mouniru Abdelganiju, ki sta obtožena špionaže v prid Izraelu. Državno tožilstvo bo zahtevalo tajen proces.

BUKAREŠTA. — Romunsko partijsko glasilo „Scienteia“ poziva vse evropske države in vse tiste, ki jim je do miru, naj se ne spuščajo v nobeno demonstracijo in nasilno dejanje, „vštevši tudi vojaške manevre na tujih ozemljih ali na njihovih mejah.“ List poudarja, da je za uspeh evropske konference, ki so jo predlagale članice varšavskega pakta, nujno treba najprej doseči razumevanje in sodelovanje.

SIDNEY. — Skupina kakih 1200 študentov, ki so demonstrirali proti vpisovanju v vojaške seznane za vojno v Vietnamu, se je v Sidneyu spopadla s policijo. Najmanj 140 študentov je bilo aretiranih. Podobne demonstracije proti udeležbi Avstralije v vietnamski vojni so bile tudi v Brisbanu in Adelaidi, kjer pa do spopadov ni prišlo.

Življenjski prostor v enem samem nebotičniku

Na eni strani se govori, da bo človeški organizem zaradi motorizacije povsem okrenel in zdravnik opozarjajo, da naj človek začenja ponovno uporabljati svoje noge, ker mu bo sicer srce povsem odpovedalo. Posebno strokovnjaki za srčne bolezni vztrajajo na svojem stališču, da je za vedno pogostejša smrt od srčnih bolezni, poleg zahtevnega modernega načina dela, kriva tudi motorizacija, ker da se je človek odvadil hoditi. Z druge strani pa „v lovu za čas“ grade tako imenovane „mestne otoke“, ki so opremljeni z vsem potrebnim, da človeku ni treba v trgovino, v kavarno, v zabavališče, celo v šolo ne. V Čikagu v Združenih državah Amerike pa si je nekdo omislil palačo, ki naj

človeku zagotovi prav vse, tako da mu ni treba niti na ulico, kaj šele, da bi mu bilo treba izven svoje mestne četrti. Čikaški podjetnik je svojo zamisel že uresničil in pred nedavnim so se v stonadstropni nebotičnik pričeli vseljevati prvi stanovalci.

Čikaškemu podjetniku je uspelo prav to, proti čemer so zdravniški izvedenci v svojih kritikah tako ostri. Svoja kampanjo za nov način življenja je začel z geslom, da naj ljudje prodajo avtomobil, plašč in dežnik, ker vsega tega ne bodo potrebovali. V palači, mogočnem nebotičniku s sto nadstropji, je čikaški podjetnik strnil vse, kar človek v povprečju potrebuje. V nebotičniku, ki so ga v središču Čikaga pravkar dokon-

čali, bo stanovalcu na voljo prav vse: poleg svojega stanovanja bo najemnik tu dobil tržnico, ambulanto, lekarno, pisarne, pošto, banko, športno igrišče, kinematograf, manjši park in tudi bazen za plavanje. Hkrati bo v javnih lokalih, ki so v tej palači nameščeni, imel tudi možnost spoznavati se z ljudmi, priti do nove družbe, itd.

V stonadstropni palači je 705 stanovanj, poleg teh pa še cela vrsta pisarn, ustanov in podobnega, kar je bilo že naštet. Kako velika je ta palača pove sledeči podatek: na račun greja vode v največjem bazenu na svetu, na račun ogrevalnih naprav za vsa stanovanja in ustanove, na račun najbolj naglih dvigal na sve-

tu itd. bo ta palača trošila elektrike, kolikor je porabi mestece s 40.000 prebivalci.

Mož, ki si je ta nebotičnik omislil, je sicer računal s tem, da mnogim ljudem ni po volji gost mestni promet in da se zato raje umikajo v svoja stanovanja, hkrati se pa je tudi zbal za velika sredstva, ki jih je v gradnjo vložil, ker je računal, da ne more stanovanj izdajati po normalnih cenah in je zato najemnina zelo visoka. In vendar je takoj oddal tudi poslednje stanovanje in vse druge lokale, tako da mu te skrbi ne delajo sivih las, pa čeprav je najemnina zares visoka, saj mora najemnik za enosobno stanovanje plačati nad 4000 šilingov, za dvosobno 6.500, za trisobno pa celo 10.500 šil. na mesec.

Poslanica otrokom

ob mednarodnem dnevu otroške knjige

Za letošnji mednarodni dan otroške knjige, ki ga vsako leto obhajamo v začetku meseca aprila, je tradicionalno poslanica na otroke vsega sveta naslovila švedska pisateljica Astrid Lindgren. Njena poslanica se glasi:

Se vam ne zdi, da so črke in besede čudne stvari? Pomislite nekoliko, lahko imate cel kup S-ov in K-jev in B-jev in še vseh drugih črk, ki same po sebi ne pomenijo ničesar, a ko jih začneš sestavljati, se lahko spremenijo v besede, ki imajo svoj pomen. Potem pa lahko začneš še besede sestavljati v stavke, jih ovijes s tridimi platnicami in glej, že imaš knjigo! Morda se knjiga začne takole: „Neko temno jesensko noč se je nekdo prikradel skozi vrata v grajskem obzidju. Oprezno se je ozrl okrog sebe. Morda ga v zasedi čakajo sovražniki, morda se plazijo med drevesi v parku. Pod svojim črnim španskim plaščem je človek skrival sveženj: nikakor ni želel, da bi njegovo zaklad prišel v njihove roke, če bi ga hoteli dobiti, bi ga morali ubiti. Z enim skokom je bil na konju. V tistem trenutku pa je v temi počil strel, človek je zakričal in padel iz sedla. V naslednjem trenutku je beli konj brez jezdec odstopal med temnimi drevesi.“

Kaj je zdaj to? V resnici nič več kot skupek črk, ampak ko berete, ne mislite tako. Vidite le moza v črni španski pelerini, vidite ga, kako je španski in kako urno skoči v sedlo, slišite strel in topot kopit, ko konj brez jezdec oddirja v noč.

Kaj ni čudno, da se nekaj malih črk lahko tako poigra z vami? Ali veste, kaj počno z vami? Vzbudijo vam domišljijo in zmožnost, da vidite stvari, ki so nevidne. Na ta talent morate paziti; nihče ne ve, do česa vas lahko nekega dne pripelje. Nič velikega ali čudovitega v svetu se ne zgodi, ne da bi se prej porodilo v človekovi domišljiji. Ste že kdaj prej pomislili na to? Nekdo mora to prej videti v duhu, prav tako kot vi vidite moza v črnem španskem ogrinjalu. Proti človeku, ki je zanetil ogenj, je imel domišljijo, in prav tako ljudje, ki so izumili kolo, parni stroj, cepivo proti kozam, pa tudi človek, ki je iznašel, kako razdelimo atom. Brez domišljije bi Kolumb nikoli ne bil poskušal pluti iz Španije proti Zahodu v Indijo, a odkril je Ameriko...

Zato pa — kdo ve, kaj utegne odkriti ali izumiti vaša domišljija, če jo boste negovali in ji pustili rasti? Morda boste odkrili način, kako odpraviti lakoto v svetu ali pa kako prenehati z vojskovanjem. Pa tudi če vas ne bo privedla tako daleč, vam še zmeraj lahko pomaga razumeti mnogo tistega, česar bi morda vse svoje življenje ne razumeli. Domišljija je kot svetilnik, ki se iznenada prižge v temi in vam omogoči, da vidite.

Če pa naj vaša domišljija raste, potrebuje pomoči. Potrebuje tiste majhne črke in besede, pa vse razburljive, zabavne in čudovite reči, ki jih lahko dobimo v knjigah. Z ničimer ne prižgemo svetilnika laže kot s knjigami, in to nam pomaga, da v duhu vidimo tisto, česar bi drugače sploh ne mogli videti.

V vaši starosti vidijo ljudje bele konje in ljudi v črnih španskih ogrinjalih, pirate na morjih, pa Indijance ob tabornem ognju, iskalce zakladov, podzemne jame in vesoljske ladje, namenjene na oddaljene planete, o katerih ne vemo ničesar, a jih v duhu vendarle lahko vidimo. Za nas je potrebno in pomembno, da vse to vidimo. Za nas je važno, da se naučimo risati fantazijske slike, in zato je treba, da knjige spoznamo čimbolj zgodaj. Kajti začeti moramo od začetka. Če že v vaši starosti ne vidimo mož v črnih španskih ogrinjalih, pa piratov in Indijancev, se ne bomo nikoli naučili gledati. Hodili bomo skozi življenje brez svetilnika, ki bi nam razsvetljeval temo.

Sicer pa, kaj se je zgodilo z mojim v črnem španskem ogrinjalu? Je umrl ali se ga je morda usmilil kak prijazen menih iz bližnjega samostana? Kakšen je bil zaklad, ki ga je nosil v svežnju? Je bil to živ otrok ali pa skrinjica, polna dragocenega dragega kamenja? Kdo so bili ljudje, ki so v zasedi čakali v temi in streljali nanj? Jim je uspelo dobiti za-

Manifestacija slovenske pesmi v Trstu

Slovenska prosvetna zveza v Trstu je v soboto in nedeljo priredila v Slovenskem kulturnem domu v Trstu revijo pevskih zborov, na kateri je sodelovalo devetnajst pevskih zborov iz Trsta in okolice.

Na to pevsko revijo je Slovenska prosvetna zveza v Trstu povabila tudi zborovodje Slovenske prosvetne zveze v Celovcu z namenom, da vidijo in spoznajo sadove njihovega prizadevanja za zborovsko petje v Trstu oziroma na Primorskem. Na tej reviji pa so naši zborovodje imeli tudi priliko spoznati probleme ob gojitvi zborovske dejavnosti, s katerimi so jih ob prijateljskih pogovorih seznanili primorski bratje. Problemi so, čeprav živimo v različnih državah, skoraj na obeh straneh enaki. Povsod je pomanjkanje zborovodij. Zato leži na posameznih zborovodjih veliko breme in morajo ponekod voditi več zborov. Obravnavali so tudi druga vprašanja, ki se tičejo problemov ob gojitvi slovenske pesmi med Slovenci v zamejstvu. Tudi naši zborovodje so tržške brate seznanili s težavami, ki jih imajo ob prizadevanju za širjenje zborovske dejavnosti. Na Koroškem je v primerjavi s Primorsko še ta težava, da so pevci od centra za pevske

vaje zelo oddaljeni in morajo žrtvovati ogromno časa in tudi sredstev, da lahko prihajajo na vaje. Takih in podobnih primerov je bilo iznesenih še in še.

Ko se je v soboto pričel prvi del te revije, ki se je končala z drugim koncertom v nedeljo, je bil živ dokaz, da ves trud, ki ga v to prosvetno dejavnost vlagajo v Trstu in okolici, ni zaman. Kljub močnemu vplivu modernega načina življenja, ki se v mestih razumljivo še hitreje širi kot na deželi, je med prebivalstvom v Trstu veliko zanimanje za zborovsko glasbo tako med občinstvom, kot pri članih v posameznih pevskih zborih, ki z veliko ljubeznijo skušajo s čimboljšo kvaliteto interpretirati posamezne avtorje oziroma njihove skladbe.

Ob tej priliki je na predlog Slovenske prosvetne zveze v Trstu republiški svet Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije odlikoval nekatere zaslužne zborovodje z odličjem Gallusove plakete. Pravtako pa so na tej reviji z Gallusovo značko odlikovali tudi več pevcev, ki pojejo najmanj deseti let v zboru. Te značke podeljujejo v zlatu, srebru in bronu. Odlikovanja je v imenu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije izročil

Letošnje „zlate knjige“

ob dnevu mladinske književnosti

V Sloveniji že več let prirejajo med šolsko mladino tekmovanje za posebne bralne značke, imenovane po najboljših slovenskih pisateljih in pesnikih. Namen tega tekmovanja je v tem, da mladi bralci dobijo pravi odnos do knjige, da jo vzljubijo in se jo nauče ceniti kot dragoceno kulturno dobrino.

Vzporedno s tem tekmovanjem poteka tudi izbiranje najbolj priljubljenih domačih leposlovnih del, ki jim potem založba Mladinska knjiga v Ljubljani podeli naslov „Zlata knjiga“. Lani so to priznanje dobile „Solzice“ Prežihovega Voranca. Letos ko so mladi bralci in tekmovalci prvič sami izbrali po svojem mnenju najbolj uspešna domača leposlovna dela za mladino, pa so najvišje priznanje „Zlata knjiga“ prisodili kar štirim knjigam. Do take odločitve je nedvomno prišlo predvsem zaradi tega, ker so tokrat prvič ločili bralce tudi po starostnih skupinah.

Častni naslov „zlate knjige“ so dobila letos naslednja slovenska leposlovna dela: „Pod svobodnim soncem“ Frana S. Finžgarja, „Kekc nad samotnim breznom“ Josipa Vandota, „Pestna“ Franceta Bevka in „Bratovščina Sinjega galeba“ Toneta Seliskarja — torej izključno knjige, ki dejansko že dolga leta spadajo med najbolj priljubljene spise slovenskih pisateljev.

Letošnje „zlate knjige“ so pisateljem oziroma njihovim dedičem podelili v okviru slavnosti, ki je bila v Ljubljani ob mednarodnem dnevu mladinske književnosti.

član sosveta za zborovsko dejavnost profesor Radovan Gobec.

Revija pevskih zborov je s podelitvijo teh odlikovanj dobila še posebno slovesno noto, predvsem pa je bila zelo spodbudna za nadaljnje delovanje v pevskem zboru za slehernega zborovodjo in pevca. Našim zborovodjem, ki so tokrat bili v Trstu pa je vlinila nepozabno doživetje manifestacije slovenske pesmi na Primorskem.

Srečanje pisateljev alpskih dežel bo letos v Mariboru

Tradicionalno srečanje pisateljev in pesnikov alpskih dežel bo letos v Mariboru. Organizacijo tega srečanja, ki bo v dneh od 6. do 8. julija 1969, je prevzela Zveza kulturnih delavcev v Mariboru. Tega srečanja se bodo udeležili književniki iz Avstrije, Francije, Italije, Jugoslavije, Švice in Zvezne republike Nemčije.

Na to srečanje pa je Zveza kulturnih delavcev v Mariboru poleg koroških pesnikov in pisateljev, piščičih v nemškem jeziku, povabila tudi predstavnike besedne umetnosti koroških Slovencev.

Za to srečanje, ki je že šesto po vrsti, je pripravljali odbor predvidel obširen program prireditev, ki se bodo odvijale v Mariboru, Slo-

Pred nedavnim je deželni glavar Hans Sima v celovškem radiu iznesel stališče do 13. šolskega leta. Iz njegovih izjavanj povzemamo naslednje:

Po koncu prve svetovne vojne so progresivne sile doslegle vzorno ureditev šolstva, ki pa se je koncentrirala le na obvezno šolstvo. Višjo šolsko izobrazbo so v tistem času na splošno smatrali kot privileg dobro situiranih ljudskih plasti. Nekateri krogi pa še danes vztrajajo pri tem stališču. To je brez dvoma napačno presojanje, povrh tega pa izzivanje današnjega časa. Po dolgih razpravah smo leta 1962 končno le dobili novo šolsko zakonodajo, v kateri pa žal nekatere misli nove šolske reforme niso uresničene. Da bi zadostili zahtevam današnjega časa, so med drugim splošno šolsko obvez-

Reforma šolstva

nost podaljšali za eno leto in dotakratno srednjo šolo z dodatkom enega leta spremenili v splošno-izobraževalno devetrazredno višjo šolo, tako da znaša šoloobvezni čas od vstopa v ljudsko šolo do zrelostnega izpita 13. let. Žal pa so kasneje zamudili, da bi spremenili in prilagodili tudi učni načrt. K temu so prišle še slabe izkušnje staršev, katerih otroci danim zahtevam iz različnih razlogov niso zadostili. Uporaba preveč konzervativnih učnih praktik je bila mnogokrat razlog za naraščajoči nemir med učenci. Prav ti negativni pojavi so postali izhodišče za zahteve ljudskih množic po odpravi 13. šolskega leta.

Eno pa je treba ugotoviti: pri teh vprašanjih ne gre za interes posameznikov, temveč za interes vsega naroda. Nikoli poprej vprašanje izobrazbe za našo demokracijo skupnost ni bilo tako akutno kot danes. Vsako poslabšanje trenutnega stanja bi pomenilo korak nazaj, vsako izboljšanje pa odločilno dejanje za bodočnost.

Neizpodbitno je, da se z odpravo 13. šolskega leta v notranji strukturi vsedotlej ničesar ne bi spremenilo, dokler ne bi pometli z dosedanjim učnim načrtom. Negativni akciji po odpravi 13. šolskega leta stoji kot alternativa vseh naprednih ljudi nasproti le obsežna reforma obstoječega šol. sistema in učnega načrta. Učenec je treba posredovati znanje, ki ga terja 20. stoletje, brez nepotrebnega balasta. Vzgajati jih je treba h kritičnemu razglabljanju in samostojnemu ukrepanju. Izobrazbo nadarjenih mladih ljudi ne smejo ovirati kakršne koli socialne ali geografske pregrade.

Demokratizacija pouka je važen predpogoj za povečanje uspeha splošnoizobraževalnih višjih šol. S pomočjo modernih učnih metod je treba posredovati znanje bolj živo in v višjih razredih to poglobiti s pomočjo seminarjev. Treba se je odpovedati vsemu nepotrebnemu

mu balastu in prid solidnemu znanju v vseh sodobnih strokovnih območjih. Moderni pouk, ki se mnogokje prakticira v glavnih šolah in za katerega izdajo dežela in občine vsa potrebna sredstva, bi se moral v povečanem obsegu prakticirati tudi v višjih šolah.

Pomanjkanje učiteljev in šolskih prostorov, ki rezultira iz oblikovane notranje potrebe prebivalcev po izobrazbi, nikakor ni moč odstraniti z odpravo 13. šolskega leta. Vsako poslabšanje bi se lahko smatralo kot odprto napoved boja proti prizadevanju širokih ljudskih množic po boljši izobrazbi.

Odgovorni činitelji za šolsko politiko v Avstriji imajo nalogo, da poiščejo nove rešitve za zadostitev zahtev Avstrijcev po ustrezni izobrazbi. Tudi na Koroškem moramo v ljudskih, glavnih in poklicnih šolah obvladovati pomanjkanje učiteljev in šolskih prostorov. Koncentracija finansiranja izgradnje šol in dvig socialne in kulturne funkcije učiteljev pomenita pomemben korak k zadovoljivi rešitvi teh vprašanj. Tu se izpolnjuje pomembno naročilo prebivalcev naše dežele. Preko tega pa so okrajna mesta z znatnimi žrtvami občin pripomogla tudi k izgradnji višjih šol. Zelja vseh Korošcev, kot krona šolske politike pa, je lastna univerza.

Samo reforma višjega šolstva vsebuje v sebi pozitivne smotre. Za doseg napredka na področju šolstva pa je potrebno konstruktivno sodelovanje vseh, tako staršev kot učiteljev.

Družbeni položaj učiteljev zavisi od nivoja in funkcije šol. Življenjski učitelj se bo odločil in se zastavil samo za napredek, za notranjo in zunanjo reformo in s tem za uspeh svoje odgovorne dejavnosti.

Starši medtem so odgovorni za bodočnost svojih otrok. Najboljši kapital, ki ga je moč posredovati mladi generaciji za nadaljnjo življenjsko pot je obsežna, sodobna in stanovita šolska izobrazba.

Mlada generacija sama pa stremi po demokratizaciji učnih metod, po prevzemu odgovornosti, ki odgovarja njihovim starosti in po mobilizaciji svojih zmogljivosti. Šolsko leto, ki je namenjeno intenziviranju osvojenega in preizkušnjem pridobljenega znanja, ne more biti izgubljeno, temveč v smislu izoblikovanja bodoče življenjske poti le pridobljeno leto. Toda — in to je sedaj najaktualnejša zahteva — imeti mora pravo funkcijo v modernem šolskem sistemu.

Odnos ljudskih množic do zahtev po odpravi 13. šolskega leta ne sme sloneti na pogostokrat upravičenih osebnih razočaranjih, kajti starši nosijo skupaj z vsemi državljani odgovornost za našo mlado generacijo.

Odprava 13. šolskega leta pomeni korak ne more biti rešitev. Alternativa moderne šolske politike v Avstriji, kot se prakticira na vzhodu in zahodu, je lahko samo: potrebujemo boljšo šolo.

V soboto otvoritev razstave Intart v Ljubljani

V soboto, 19. aprila bodo v Moderni galeriji v Ljubljani odprli III. razstavo Intart. Prva razstava Intart je bila l. 1967 v Celovcu, druga pa leta 1968 v Vidmu. S to razstavo bo v Ljubljani krog potovanja zaključen in bo v bodoče izmenoma v omenjenih treh mestih. Razstavo bo jutri ob navzočnosti gostov iz vseh treh mest otvoril podpredsednik Izvršnega sveta SR Slovenije dr. Hočevar.

Koroško bodo na tej razstavi zastopali likovni umetniki Tragatschnig, Lössl in Tichy ter kipar Jandl.

venjem Gradcu in Ptuj. Obsegal bo likovne razstave, koncert Slovenskega okleta, recitacijske večere in simpozij, ki bo ob povdaru regije odprl tudi za mednarodni dialog o splošnih problemih sodobne umetnosti, zlasti literature.

Dnevi spomina in opomina

V teh aprilskih dneh se koroški Slovenci vsako leto še prav posebno živo spominjamo budih in krvavih dogodkov, ki jih je v knjigo zgodovine našega ljudstva z neusmiljeno roko zapisal zločinski nacizem. Najhujši med temi dogodki je bil nedvomno zločin izselitve — začetek načrtnega iztrebljanja slovenskega življa na Koroškem.

Tej obletnici bo posvečen tudi nedeljski občni zbor Zveze slovenskih izseljencev, na katerem se bodo kakor vsako leto spet zbrali zastopniki izseljeniških družin iz Zilje, Roža, z Gur in iz Podjune — skratka z vsega tistega našega ozemlja, katerega meje so neizbrisno začrtali zločinski izvrševalci genocidne politike nemškega nacionalizma. Skupno bodo obudili spomin na skupno trpljenje in obnovili bodo svojo zaobljubo, ki so si jo dali v dneh pregnanstva, ko so v taborišču prisegli, da nikdar ne bodo pozabili takratnih dogodkov.

Spomin na leta izselitve je ostal res živ in časten; danes to ni več le stvar bivših izseljencev, marveč je srčna zadeva vseh koroških Slovencev. Spomin na izselitve je postal simbol, ki velja za vse neizmerne žrtve, ki jih je naše ljudstvo doprineslo v boj za lepšo bodočnost — za svobodno in enakopravno življenje v miru in bratstvu med narodi.

Dnevi spomina pa so hkrati tudi dnevi opomina. Saj je ravno spomin na prestano trpljenje in na doprinese žrtve najboljši način, ki nas ne-nehno opominja, da ljubosumno čuvamo in branimo vse tisto, za kar smo trpeli in doprinali žrtve.

V prvi vrsti nas ta spomin opominja, da ostanemo zvesti sebi, da ohranimo zvestobo narodu in materini govornici. Za te vrednote so se borili, so trpeli in so umirali najboljši sinovi našega naroda. Njihova žrtva nas obvezuje in nam nalaga dolžnost, da izpolnjujemo njihovo oporo, da nadaljujemo njihov boj.

Kako je to potrebno tudi danes, so nam jasno pokazali ravno dogodki, ki smo jim bili priče v zadnjih tednih. Sovinistično geslo „Tschuschen raus“ pač dovolj govorno pričča o tem, da je na Koroškem še vedno živ duh prenapetega nacionalizma, duh nepomirljivega sovraštva do vsega, kar je slovenskega. Sicer je res, da velika večina koroškega prebivalstva take izpade odklanja in je zlasti razveseljeno, da je bila dejavnost šovinistov tokrat deležna odločne obsodbe tudi z najvišjega uradnega mesta v državi. Kljub temu pa nas najnovejši izbruh protislovenske gonje z vso resnostjo opozarja, da moramo biti budni. To zlasti še z ozirom na dejstvo, da bo — kakor že zdaj kažejo številni znaki — po vsej verjetnosti tudi „koroško jubilejno leto“ potekalo v znamenju stare tradicije in izzvenelo kot demonstracija moči in volje „zmagovalca“ nad „porazenecem“.

Nadaljevali boj v današnjih razmerah zato pomeni, da se moramo zavzemati za vzpostavitev takega vzdušja, ki bo omogočalo res mirno in plodno sožitje ob medsebojnem spoštovanju in razumevanju obeh narodov v deželi. Tako vzdušje je tudi osnovni pogoj za uspešno reševanje vseh še odprtih vprašanj in s tem za zagotovitev dejanske vsestranske enakopravnosti prebivalstva brez razlike narodne pripadnosti, jezika ali svetovnega nazora.

V tem prizadevanju nismo osamljeni; z nami so vsi tisti, ki si iskreno želijo uspešnega razvoja v deželi — v duhu strpnosti in v znamenju splošnega napredka. Zlasti pa bomo s takim prizadevanjem najbolj zvesto izpolnjevali oporo naših žrtev, ki se jim v teh dneh spomina klanjamo v globoki hvaležnosti, saj je njihov boj in je njihovo trpljenje imelo le ta namen in cilj, da bi koroški Slovenci na svoji zemlji živeli brez skrbi za nadaljnji obstoj in razvoj!

Občni zbor Kluba prijateljev lova

V nedeljo, dne 13. aprila 1969 je zasedal pri Šercerju v Šmihelu občni zbor slovenskega lovskega društva, Kluba prijateljev lova. Čeprav je bilo izredno slabo vreme, saj je zapadlo naše ceste do 20 cm debelo snega, se je občnega zbora udeležilo lepo število članov, tako da je bila dvorana pri Šercerju do polovice napolnjena. To kaže, da je pri naših ljudeh, zlasti pa pri moški mladini postal lov priljubljen šport. V pozdravnih besedah je predsednik društva naglasil, da je petletni obstoj slovenskega lovskega društva pomembni prispevek k medsebojnemu spoznavanju lovcev iz vseh predelov dežele, kjer prebiva slovenska narodna skupnost. Bili so prebrani telegrami in pismo vabljenih predstavnikov lovskih organizacij iz Maribora, Celja, Kranja, Jezerskega, Litije in Šmartne pri Litiji. Lovska družina iz Vranskega pa je poslala opravičilo in dobre želje občnemu zboru po našem članu osebno. Z vsemi navedenimi lovskimi organizacijami goji Klub že vsa leta njegovega obstoja prijateljske stike. V vseh pismih in telegramih je bilo slišati opravičilo, da se občnega zbora niso mogli udeležiti, ker so se vršile prav to nedeljo v Sloveniji volitve, da pa nas vabijo še za naprej na lovsko srečanja v njihovih loviščih.

Poročilo društvenega dela je podala tajnica Marica Pradeto iz Celovca. Naglasila je, da se društvo s svojim delom ni omejilo le na domače ozemlje, ampak je svojo dejavnost preneslo tudi preko državne meje, obiskalo znameniti lovski muzej v Bistrici nad Vrhniko, faza-

nerijo v Cerklah na Gorenjskem, priredilo lovške izlete v lovišča poljske divjadi mariborske Lovske zveze, in se odzvalo tudi vabilu vranskih in litijskih lovskih tovarišev, kjer se je lovilo na divje svinje. V poročilu pa je bilo tudi poudarjeno, da bo društvo lahko nudilo svojim članom več lovskega užitka le tedaj, če bodo vsi člani društva prispevali za lovsko organizacijo vsak svoj delež, ko se bodo pravice krile z dolžnostmi.

Občni zbor je z malo spremembo izvolil staro predsedstvo in zaupal vodstvo društva staremu predsedniku Karlu Prušniku iz Čahorč pri Kolmari vasi. Predsednik se je za ponovno zaupanje zahvalil s poudarkom, da bo Klub prijateljev lova še nadalje delal v korist divjadi, v vzgoji lovške etike in vodil mlado lovsko generacijo v duhu novega človeka, kateremu je srčna kultura zapoved dneva. Klub prijateljev lova pa bo še nadalje utrjeval prijateljske stike z lovskimi družinami Slovenije in s tem podprl s svojimi močmi politiko dobrih sosedskih odnosov med Slovenijo in Koroško.

Kozje

Na velikonočno nedeljo smo bili vaščani v Kozjah vabljeni na dom ženina Tomija Ogrisa po domače Oblakovega, da z njim proslavimo zadnji fantovski večer. Pri nas je namreč taka navada, da se gre na predvečer poroke „vahtat“ ženina, da ga v zadnjem trenutku ne bi „zgrivalo“. Tako smo se tudi tokrat zbrali v veseli družbi. Ženin pa je na zadnji večer svojega samskega stanu povabil tudi moški pevski zbor iz Radiš in tako je večer mineval v vzdušju ubranega petja, saj so nam pevci prepevali pesem za pesmijo.

Drugi dan, na velikonočni ponedeljek, je ženin popeljal pred poročni oltar svojo nevesto Marjo Wresneggerjevo, kjer sta sklenila zakonsko zvezo in tako stopila na skupno življenjsko pot. Ženitovanje je bilo v gostilni pri Poloku v Dvorcu. Za veselo razpoloženje je poskrbela godba in pevci radiškega pevskega zbora. Ženina in nevesto, kakor tudi vse svate so s svojim obiskom prijetno presenetili pevci mešanega zbora iz Št. Vida v Podjuni, ki so pod vodstvom Hanzija Kežarja novoporočencema prilič čestitali s svojo pesmijo ter ženiuro izročili poročno darilo. Tomi Ogris je namreč učitelj v Št. Primožu in je tam zelo priljubljen, predvsem pa tudi pri prosvetnem društvu, kjer vneto sodeluje. Poročno darilo pa so ženinuro izročili tudi domači pevci v zahvalo za sodelovanje v obeh pevskih zbora, kakor tudi za sodelovanje v domačem prosvetnem društvu. To darilo pa naj ne velja samo v zahvalo, temveč tudi kot prošnja, da tudi v bodoče s svojo pomočjo in znanjem stoji društvu ob strani.

Kot že omenjeno, si je za zakonsko družico zbral Marjo Wresnegger, diplomirano bolničarko po domače Ohacovo v Dvorcu. Novoporočencema ob tej priliki iskreno čestitamo ter jima želimo uspešno skupno pot, predvsem pa obilo družinske sreče.

O B V E S T I L O

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo, dne 20. aprila ob 13. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu svoj redni občni zbor, na katerega so vabljeni vsi bivši izseljenci.

Objava Državne gimnazije za Slovence

Sprejemni izpiti na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 5. julija 1969, s pričetkom ob 8. uri. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Za izpit je treba predložiti tele dokumente:

1. rojstni list
2. dokaz avstrijskega državljanstva
3. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

„Ich verbiete Ihnen slowenisch zu singen“

Kot je vsem dobro znano, so v Dobrli vasi in Velikovcu „neznani storilci“ nasilno odstranili slovenska napisa. Tudi drugi dogodki v Velikovcu, ki so postavili misel o združenju Evrope v zelo dvomljivo luč, so bralcu še v spominu.

Takšni in podobni dogodki najdejo vedno spet svoje posnemalce, kakor so se mogli ozirati tudi na vrsto večjih in manjših zgledov. V tem duhu in iz njega, ki smo ga koroški Slovenci že kar navajeni, je ravnala tudi Landjugend, Orsgruppe Sittersdorf.

V soboto, dne 12. aprila 1969 je uprizorila v gostilni Schmautz na Jerišah veselico. Razume se, da se je udeležila večina obiskovalcev iz bližnje in daljne okolice. Godba je igrala nemške in slovenske viže, saj je vsaka zabava na-

menjena obiskovalcem. Ko pa so godci dve slovenski pesmi tudi zapeli, je bilo to za nekatere preveč. Bolni želodci pač ne prenesejo vsega. Voditelj Orsgruppe Sittersdorf je „ukazal“ kapelniku: „Ich verbiete Ihnen slowenisch zu singen.“

Vprašujemo: Kako bi sodili o človeku, ki bi hotel prepovedati Angležu ali Italijanu, da v svoji domovini ne sme peti angleško oziroma italijansko? Ali se ti ljudje tudi zgražajo, kadar nastopi recimo v Avstriji angleška skupina ali kadar se oglasi italijanska popevka.

Prav nekaterim Korošcem je usojeno, na način, kot ga prikazuje nakazani primer, razkazovali svojo evropsko zrelost. Škoda! Preveč škoda, če bi kdo hotel razširiti tako duhovno obzorje.

-nsch

Radiše

Na veliki četrtlet je po kratki boleznici nenadoma umrla Kajžnikova mati Elizabeta Lampichler. Čeprav je pokojnica bila v osemdesetem letu starosti, nas je njena smrt močno prizadela, saj je bila na Radišah in v okolici zelo spoštovana in cenjena kot dobra mati in sosedka.

Z možem sta na mali Kajžnikovi kmetiji morala trdo delati, da sta lahko preživljala številno družino. Kljub ubožstvu, ki je bilo v prejšnjih časih za male kmete tem večje, sta sina Janka poslala v semenišče v Celovec, kjer je leta 1938 bil posvečen v duhovnika. Ko je bral na Radišah svojo novo mašo, to je bilo že v Hillerjevi dobi, so Lampichlerjevi družini ob pripravah za to slovesnost nacisti delali težave. Kot za številne koroške Slovence se je takrat tudi za Kajžnikovo družino pričel čas trpljenja; stalno so bili pod nadzorstvom gestapa. Najprej so Kajžnikovi mami odpoklicali tri sinove in jih poslali v vojsko. Bolest, ki je takrat mučila Kajžnikovo mamo, predvsem pa strah, da se sinovi ne bodo več vrnili, je pokojnici vtisnilo v obraz globoke gube skrbi in bolečine. Toda čaša bridkosti za Kajžnikovo družino s tem še ni bila izpita. Januarja 1945 so prišli gestapovci in aretirali očeta, mater in hčerko Liziko, jih najprej priprli v domačem župnišču, nato pa odvedli v celovške zapore. Zaprli so tudi sina, ki je bil pri Arbeitsdienstu. Vendar pravica je zmagała in Kajžnikova družina se je spet vrnila na svoj dom, na katerem je pokojnica s svojim možem znova morala pričeti gospodariti in obnavljati opustošeno domačijo.

Na velikonočno nedeljo smo pokojnico na domačem pokopališču položili k zadnjemu počitku. Pogrebne svečanosti je opravil njen sin, župnik v Šmarjeti v Rožu Janjo Lampichler, v cerkvi pa se je od pokojnice poslovil žg. prelät in stolni kanonik Aleš Zechner. Ob odprtem grobu je spregovoril tudi Janjo Tolmajer, ki je orisal življenjsko pot pokojnice, zlasti v dobi fašiz-

ma, katerega žrtve je bila vsa Lampichlerjeva družina. Na domu in ob odprtem grobu pa so pokojnici izkazali zadnjo čast tudi domači mešani in moški pevski zbor ter moški kvintet iz Šmarjete v Rožu. Vsem, ki so pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, in pevskim zborom se je v imenu žalujočih ostalih zahvalil sin župnik Janjo Lampichler. Žalujočemu možu kakor tudi vsej družini in sorodnikom tem potom izrekamo naše iskreno sožalje.

Č E S T I T A M O

Breda Travnik iz Borovelj, bo 19. aprila na graški Univerzi promovirala za diplomirano prevajalko ruskega jezika.

K uspešnemu zaključku njenega študija iskreno čestitamo.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podj.

V a b i l o

Vljudno vabimo Vas, Vašo družino, prijatelje in znance na igro Vlada Pipana

DEKLE S T R E N T E

ki bo v nedeljo 20. aprila 1969 ob 20. uri pri Voglu v Št. Primožu. Gostovali bodo igralci SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Vse ljubitelje odrske umetnosti prisrčno vabi društveni odbor

O B V E S T I L O

Autobusno podjetje Sienčnik organizira prevoz na koncert Kernjakovih pesmi, ki bo v nedeljo, dne 20. aprila ob 14.30 uri v Celovcu. Avtobus bo odpeljal izpred gostilne Breznik v Pliberku ob 12. uri in bo vozil preko Šmihela, Dobrle vasi in Škocijana v Celovec.

Venera hrani skrivnosti

Akademik Kondratjev je povedal nekaj podrobnosti o raziskovalnem programu avtomatične postaje „Venera 5“ ki je na poti proti planetu istega imena. Sovjetski znanstveniki bodo skušali dokončno ugotoviti poglobljene značilnosti gostih oblakov, ki obdajajo Venero kot zavesa, skozi katere živa bitja, če bi bila tam, sploh ne bi mogla gledati v vesolje.

Kljub številnim raziskavam, ki so jih opravili sovjetski in ameriški znanstveniki z vesoljskimi sondama „Venera 4“ in „Mariner 5“ leta 1967, še vedno ni odgovora na celo vrsto vprašanj. Instrumenti v avtomatični postaji naj bi zbrali kar največ podatkov ki bi osvetlili vzroke za obstoj gostega plašča okoli tega planeta. „Venera 5“ naj bi ovrgla ali potrdila naspertojoče si dosedanje ugotovitve, med drugim o količini kisika v Venerini atmosferi. Po meritvah z zemeljskega površja je na Veneri tega plina stotisočkrat manj, kakor so ugotovili instrumenti v „Veneri 4“.

Vesoljska sonda naj bi odkrila fizikalno-kemijsko strukturo Venerinih oblakov, njihovo razsežnost in optične značilnosti posameznih delcev, gostoto zavesne idr. Iz tega izhaja, da se raziskave za zdaj nanašajo na zunanji ovoj planeta in da pride proučevanje Venerinih tal kasneje na vrsto.

Sovjetski akademik Oparin razmišlja v medicinski reviji, kako zagotoviti vse potrebno za življenje posadke v vesoljski ladji, namenjeni na dolgo pot k drugim planetom. Opira se na ugotovitve poskusa, med katerim so trije prostovoljci leto dni živeli in delali v kabini, kjer je bilo vse tako kakor v vesolju in kjer so posebne aparature obnavljale za življenje potrebno vodo in kisik.

Znanstvenik piše, da bi bili vesoljci zunaj vsakeršne nevarnosti le v primeru, če bi napravili nenehno obnavljale vsaj 80 odstotkov kisika in vode, potrebne na poti. Pri nadaljnjih raziskavah na tem področju bodo v prihodnje uporabljali elektronske računalnike, ki bodo postregli z napovedmi o možnih boleznih ljudi v vesoljski ladji.

Bodoča vesoljska ladja, katere podrobnosti snujejo znanstveniki, bo po vsem videzu zapleten skopek ne le množice zanesljivih avtomatov temveč tudi bioloških in medicinskih laboratorijev.

Neznana snov ubija celice

Dr. Holmberg iz Stockholma je izoliral snov, ki preprečuje rast normalnih celic v organizmu ljudi z zločestimi bulami in prej ali pozneje povzroči smrt. S tem odkritjem bo morda mogoče pojasniti vzroke smrti pri ljudeh z navidezno nepoškodovanimi organi.

Zdi se, da je snov polipeptid v krvi ljudi, ki imajo raka. Nastaja v zločestih bulah in prihaja z različnimi tekočinami v posamezne dele telesa. Polipeptid preprečuje obnovo krvničk in celic v jetrih, razen tega pa ovira tvorbo epitela, vrhnje plasti celic v drobovju.

Rast zavirajočo snov so dr. Holmberg in sodelavci izločili med poskusi, pri katerih so spravljali zdrave celice v tekočino trdnega tumorja. — Ugotovili so, da so normalne celice v tej tekočini odmirale in se razkrajale. Po-

Pizanci pravijo, da je njihov stolp bolan. Vsak čas se namreč lahko prevrne. Najslavnejši stolp na svetu stoji postrani že približno 800 let. Toda tudi čuda doživlja svoj konec. Italijanski učenjaki so v skrbah zaradi invalida. V stolpu visi sedem zvonov; težki so po 3,5 tone. Strokovnjaki so odsvetovali zvonjenje. Tresenje je namreč premočno.

Od leta 1911 zmeri neki profesor s pizanske univerze vsako leto 19. junija ob 5. uri nagib. Stolp se vsako leto nagne za nekaj milimetrov. Leta 1964 je bil stolp nagnjen za 4,54 m proti jugu. Temelje za stolp je leta 1174 položil znameniti gradbenik in kipar Bonannus iz Pize. Do leta 1185 je delal stolp. Potem je izginil in zapustil stolp nedokončan. Če je izginil zaradi tega, ker je opazil, da se stolp nagiba, ni napisano v nobeni kroniki.

90 let se za stolp nihče ni zmenil. Lotil se ga je neki drugi gradbenik. Stolp bi moral

podreti, poglobiti temelje in začeti znova. Delal je do sedmega nadstropja. 80 let pozneje je delo nadaljeval tretji gradbenik. Skoraj 200 let je trajalo, da so končno stolp zgradili.

Menili so, da je Bonannus gradil stolp namenoma postrani. Vendar to ne drži. Vzrok je nezanesljivo zemljišče: ilovica in pesek s 60 odstotki vode. Stolp stoji v neki stari laguni. 4 metre debeli temeljni zidovi niso pomagali.

Ljudje z vseh krajev sveta so predlagali, kako naj bi rešili stolp. V rimskem ministrstvu za javna dela zavzemajo predali s predlogi celo steno. Poglejmo nekaj predlogov: napeljati vodo v temelje, kjer naj bi zmrznila; stolp z dvema lokomotivoma zravnavati itd.

Neki Nemec pa je hotel svoj načrt takoj uresničiti. S pomočjo prijateljev je položil kabel okrog stolpa in ga pritrdil na svoj avto-

mobil. Pognal je avto in odpeljal — brez stolpa in brez odbijača. Edina možnost, da bi rešili stolp je obnovitev temelja. Pred tridesetimi leti so poskusili utrditi temelje tako, da so vbrizgali vanj cement. Ni dosti pomagalo. Na vsak način bodo morali zgraditi nove temelje in pri tem paziti, da ne bodo poškodovali 14.500 ton težkega stolpa. Tako preprosto to delo vsekakor ne bo, zakaj stolp je lomljiv. Majhna napaka in imeli bi kup razvalin. Ustanovili so posebno komisijo, ki naj bi z razpisom našla rešitev.

Več italijanskih inženirjev je napravilo podrobne načrte. Profesor Gustavo Colonnetti predlaga, da bi okoli stolpa namestili petnajst velikanskih dvigal. Vsak naj bi imel trdno podlago in naj bi dvignil tisoč ton. Potem naj bi poskusili stolp dvigniti. Nekaj milimetrov bi zadostovalo, da bi položili širši in globlji temelj. Podobno je predlagal tudi profesor Letterio F. Denato. Vsak predlog je seveda zelo drag. Nihče pa ne predlaga, da bi stolp zravnavali, ampak naj ostane tak kot je. Treba ga je samo utrditi.

Med vojno je mnogo bomb padlo v bližino stolpa. Nekaj granatnih drobcov je zadelo celo stolp. Preživel je veliko potresov in celo dva nevarna poskusa v letih 1838-39 in 1934-35, da bi obnovili temelje.

Izletniki neradi parkirajo svoja vozila pod stolpom. Kdor se povzpne na vrh stolpa, se hitro vrne na dno. Vsako leto obišče Pizo 3 milijone ljudi. Večina si jih ogleda stolp, naredi nekaj posnetkov. Skoraj 600.000 jih prenoči v mestu, okrog 120.000 jih plača vstopnino za obisk stolpa. Izletniki pustijo letno v mestu okrog 625 milijonov lir. Če bi bil stolp raven in zanesljiv, verjetno ne bi bil tako zanimiv. Izletnike privablja samo zato, ker se lahko vsak čas prevrne.

Umetna pena ščiti ceste

Jeseni 1967 so strokovnjaki Bayerjevih tovarn v Leverkusnu vgradili v krajši odsek avtomobilske ceste Würzburg—Kassel 2,5 cm debele plošče iz umetnih snovi za zaščito cestišča pred posledicami zimskega mraza. Zamišlel se je obnesla, zdaj je že dodobra izoblikovan postopek za zaščito cest s trdo plastično peno.

Medtem ko je treba pri običajni graditvi cest v približno treh četrтинah primerov vgraditi 60 cm debelo plast za zaščito pred mrazom, so po zaslugi ugodnih lastnosti novih umetnih snovi porabili le polovico zaščitnega materiala. Laboratorijski poskusi so pokazali, da lahko umetne snovi, zlasti trda pena, zaradi izolacijskega učinka in izredne trdnosti delno ali v celoti nadomestijo doslej običajni zaščitni material, ki je večinoma zelo drag. Mraz ne more prodreti v občutljivi spodnji ustroj, to pa pomeni, da bi na cestah ne bilo več pravega razdejanja ob pomladni odjugi.

Plošče iz umetne snovi se dobro obnesejo za poskuse na kratkih cestnih odsekih, v večjem obsegu pa so vsaj za zdaj predrage. Novi postopek, ki je že goden za uvedbo v praksi, pomeni korak naprej, ker omogoča neprekinjeno proizvodnjo trde umetne pene kar na cesti oz. na cestnem gradbišču. Prevozniki stroški bodo torej v prihodnje znatno manjši.

Stroj meša sestavini plastične pene (desmodur in desmophen). Tekočo zmes v vijugah razliva po planiranem in z bitumenom zavarovanem zemljišču. Sestavini reagirata že po ne-

kaj minutah. Strdita se v umetno peno moltopen, ki oblikuje ravno površino brez razpok in rež. Če stroj polaga tri centimetre debelo plastično plast, pokrije kakih šest kvadratnih metrov na minuto. Naprava na tirih nameša iz kubičnega metra sestavin približno za dvajset kvadratnih metrov trdega moltopena. Transportni prostor za plošče, omenjene v začetku sestavka, se s tem zmanjša na dvajsetino.

Na prvi poskusni cesti, ki so jo po novem postopku zgradili v Leverkusnu, so načrtno spreminjali debelino trde pene iz desmodura in desmophena. Vloženi toplomeri merijo temperaturo v različnih globinah, iz podatkov bodo raziskovalci izračunali najboljšo metodo. Med nadaljnjimi analizami bodo ugotavljali nosilnost plasti iz trdega moltopena.

Pes na operacijski mizi

Ameriški srčni kirurg dr. Lillehei je pred kratkim izjavil, da bi lahko en sam darovalec po zaslugi sodobne presajevalne tehnike rešil do sedemnajst človeških življenj. Dr. Lillehei, glavni kirurg v newyorški bolnišnici, je pred dobrim tednom presadil srce in ledvice 48-letnega moža trem pacientom.

Kirurg, pri katerem je bil pred leti na praksi zdaj sloveči južnoafriški presajevalec človeških src dr. Christian Barnard, čigar pacient je dr. Blaiberg, ki živi s tujim srcem že več kot leto dni, je dejal, da je možna ne le presaditev src, ledvic, jeter in vranice, temveč tudi kosti in delov kože. Dr. Lillehei je predlagal tisku, naj več poroča o uspešnih presaditvah, zakaj ob tem bi mnogi ljudje najbolj spoznali, da lahko iz človekoljubnega nagiba tudi po smrti koristijo marsikomu.

Iz hvalečnosti do mnogih psov, ki jih je medicina uporabljala pri raziskavah in poskusih v zvezi s presajanjem človeških src, bo newyorški kirurg operiral na srcu bolnega psa ovčarske pasme. Lillehejev zastopnik je izjavil, da bodo najprej ponovno preverili diagnozo pristojnega živinozdravnika, ki je dejal, da je psa mogoče rešiti le še z operacijo na odprtem srcu. Stročni pes Kai bo bržkone kmalu na operacijski mizi.

Osemletna dvojčka Allan in Kevin Fogel iz Brooklyna sta v pismu, naslovljenem na slovitega kirurga, opisala zdravstveno stanje svojega psa. Dr. Lilleheja sta prosila, naj ga operira. Kakor je izjavil kirurgov zastopnik, je dr. Lillehei pristal na operacijo „iz hvalečnosti do mnogih psov, ki so kot poskusne živali pomagale medicinski znanosti razviti in izpopolniti novo operacijsko tehniko“.

JANKO KERSNIK

Ciklamen

PRVO POGlavJE

Pet let je minilo, kar je davkarski adjunkt Josip Megla zadnjo predpusno soboto popoldne zamišljenega, skrbnega obraza hodil gor in dol po svojem stanovanju, majhni, nizki sobi pri tleh ne posebno znatne hišice v Borju.

Borje je trg na Kranjskem — imenovati ga hočem tako, da pravega imena indiskretno ne izdavam — šteje skoro tisoč prebivalcev ter je središče borjanskega političnega okraja. Tu imamo okrajno glavarstvo, sodnijo in davkarijo in kolikor je še drugih po naši upravi potrebnih oblastev. Da trg ni brez župana in dekana, tega ni treba omenjati; celo finančna straža ali kakor ji ljudstvo pravi, „ibljatarij“ so zastopani. Poleg teh uradnih dostojanstvenikov biva v trgu tudi primerno mnogo premožnih obrtnih in trgovskih rodov, katere smemo glede izobraženja staviti kolikor toliko v eno socialno vrsto z uradnimi osebami. In kadar osnuje čitalnica v trgu veselico, pošlje tudi bližnja okolica, kjer biva po raznih gradovih in gradičih nekaj gospode dobroštevno število obiskovalcev.

Taka veselica, katere je bila naznanjena za pustno nedeljo zvečer v borjanski čitalnici, ali — da prav rečemo — taka „beseda“ bila je vzrok, da je davkarski adjunkt Josip Megla hodil prejšnjo soboto popoldne tako zamišljen in očitno poln težkih skrbi po svoji majhni sobi od vrat do edinega okna in zopet nazaj od edinega okna do vrat ter

neprenehoma segal si z razklenjenimi prsti leve roke v svoje goste rumene lase.

Z desnico pa se je pri vsakem desetem koraku potipal za vrat, okoli katerega si je bil ovil debel robec. Pri tem je poskušal pokašljevati ter polglasno intonirati nizke in visoke glasove. Pa hripavi so bili vsi. In čim dalje je poskušal, tem obupneje je pogledoval proti stropu.

„Kaj bo, kaj bo!“ zajecal je nekočkrat, potipal se zopet za obvezani vrat, z levico pa preril si lase ter potem melanholični pogled vrgel na mizo pri oknu, kjer so ležale že tri prazne jajčne lupine. Potem pa je z globokim vzdihom obrnil pogled k tlom, tja, kjer sta njegovi silo obširni nogi tičali v čisto novih, za ples pripravljenih čevljih. Od tod so mu silile oči na posteljo, kjer je ležala nova črna suknja, tako deviška, kakor jo je krojač dal iz svojih rok. Poleg nje pa je bilo videti par novih, prav masleno rumenih rokavic in bel, tudi nov ovratnik, vse tako, kakor bi bilo na ogled razstavljeno. Pa še nekaj je bilo tam in na tem je oko ubogega Josipa Megle s silnim veseljem in dopadanjem obviselo, a v drugem trenutku že tembolj se zmračilo. Bil je to visok črn cilindar, nad navadno mero širokokrajen; svetil se je tako, da mu je tudi površen opazovalec lahko prisodil, da ga je še pred kratkim gladil in likal klobučar. Ta klobuk je Megla vzel čez nekoliko trenutkov melanholičnega pogledovanja varno s postelje ter stopil pred zrcalo in nastavil si ga jako skrbno na glavo. Poveznil se mu je skoro do ušes; a to Megle ni motilo.

„Oh, oh, kaj bo, če bom jutri tako hripav!“ vzdihnil je zopet. Potem je stopil nekoliko korakov nazaj, snel cilindar, prijel ga ob robu s palcem in kazalcem desne roke, komolec pritisnil k telesu ter tako klobuk predse moleč stopal lahkih nog proti zrcalu. Pred njim pa se je elegantno priklonil in potem zopet jako zadovoljen sam s seboj poveznil klobuk na glavo.

„Vse bi bilo, le ta zagrljenost! Oh, moj tenor-solo!“

Vtem je nekdo burno odprl vrata ter planil, ne da bi pozdravil, v sobico s klobukom na glavi in z mokro ugaslo smolko v ustih.

„Vse gre križem, vse narobe,“ kričal je prišlec, „to bo lepa beseda jutri!“

„I, kaj pa je?“ zinil je zamolklo, a naglo Megla, pozabivši v prvem trenutku svojega vrata.

„Kaj? Igro, pomislite, igro je vrag vzel! A kaj vrag, ne vrag, nego jeziki, klepetulje so jo vzele. Gospodična Filipina Vrtačnikova je odgovorila; ona ne bo igrala stare vdove, ker je danes od dobre prijateljice zvedela, da je gospa Teranova dejala ob svojem pohodu pri sodnikovih, da je gospodična Filipina najbolj pripravna za vlogo stare vdove. Križana nebesa, kaj čemo zdaj?“

„Oh, kaj to,“ omeni tu davkarski adjunkt, „a petje, petje! — Pomislite, gospod Koren, jaz sem tako hripav, da jutri ne bom mogel peti. In ta lepi solo, ta krasna pesem!“

Pri tem se zasuje proti oknu ter poskusi intonirati: „Bodi zdrava, domovina!“

„Do jutri bode dobro,“ tolaži prišlec, „in če boste še hripavi, izbere se lahko druga pesem.“

„Nikdar ne, solo mora biti; a kdo bo pel tenor-solo?“ Novi dacar tudi dobro poje! Kaj ko bi ga k nocojšnji skušnji povabili?“

„Seveda,“ togoti se Megla, „kot čitalniški odbornik tega ne dopuščam; dacar — kakov človek je to?“

„Pa kaj, tu se še pomaga! Igra, igra, to je glavna skrb. In moja lepa vloga — stavi, da bi se nikdo tega „doktorja Žerjava“ ne bi tako pridno učil, nego sem se ga jaz; videli ste včeraj, kako je sodnijski adjunkt gledal, ko je prišel poslušat k skušnji. In on nekaj ve o takih predstavah.“

Otroku rečemo tudi — ne!

Pravijo, da se mora otrok med svojim prvim in drugim letom naučiti ubogati. Rekli bi raje takole: mati se mora naučiti, da jo bo otrok ubogal. Naučiti se mora uspešno reči dobro besedico — ne.

Mati mora vedeti, kaj hoče. Doslej sta ona in dojenček živela v topli skupnosti, v kateri sta dajala in sprejemala mleko, nežnost in smehljaj. Celo prvo leto mati in otrok nista zares ločeni bitji. Otrok je v vsem odvisen od matere in ona je del njega, kakor so njegove noge in roke.

Sedaj se mali človeček usede, začne lesti in se postavi na noge. Iztegne ročico proti predmetu, ki ga je moč razbiti, in mati prvič reče: „Ne!“

Prvi materin „ne“ je otrokovo prvo srečanje s sovražno resničnostjo. Prvo srečanje z zunanjim svetom, s katerim se bo moral vedno usklajevati. Zato je tudi ta prvi „ne“ tako zelo pomemben. Biti mora jasen, odločen, brez pretiravanja, izreči ga mora mati, ki ve, kaj hoče, ki razume, da je prišel čas za novo učenje.

Vživimo se v dojenčkov položaj. Otrok je presenečen. Kako to? Čestitali smo mu za njegove prve uspehe (ko se je dvignil, sedel, shodil...), bil je zelo ponosen na svojo moč in poskušal je vaditi svoje novo znanje in nasiti svojo brezmejno radovednost. In sedaj mu tega ne dovolijo več?

Bes in jeza sledita presenečenju. Vse, kar si želi, je da bi delil svoje veselje z materjo, da bi žel njen smehljaj in njeno odobravanje. Toda mati pravi „ne“, naguba čelo, njen glas je jezen in maje z glavo. Odslej svojega veselja ne more več deliti z materjo. Tesna intimnost, v kateri je doslej živel z materjo, je razbita. Otroku, zavrnjen, jezen, bo le poskušal delati po svoje. Zato, da „preizkusi“. Če ostane „ne“ vztrajen, če mama še naprej grdo gleda, če zna spretno odvrniti njegovo pozornost, bo kmalu pozabil. Če mati tega ne bo znala, se bo čez čas povrnil k tistemu, to pot samo zato, da preveri, ali je „ne“ resničen, predvsem pa, da utrdi svojo voljo.

Nalašč bo hodil po lužah, nalašč bo vtaknil prst v nos... Potem pa mirno čakal na materino reakcijo. Prednost? Nesvarnost? Ne, preprosta radovednost, poskus, kaj lahko stori. Če se nam zde njegove male provokacije tragične, bo vse postalo še huje. To, kar je bila igra, bo postalo boj. Številni starši tedaj dokažejo, da so bolj otročje trmasti kot njihovi dojenčki.

Dve veliki področji sta, na katerih si mati in otrok nasprotujeta: hrana in čistoča.

Otrok hitro odkrije, da pokaže svojo neodvisnost, če stisne ustnice, izpljune grizljaj in pomete krožnik z enim samim zamahom. Otrokova trma spodbuja materino, in potem gre za dokazovanje premoči.

Enako je pri navajanju na čistočo. Če terja mati preveč, če pokaže gnus ali nestrpnost, se prične boj. Če brez živčnosti, a vztrajno dokazuje, da je srečna, če si otrok prizadeva za voljo nje, bo otrok odkril novo veselje, ki ni povsem sebično, veselje nad tem, da drugemu pripravi veselje. To je pomembno obdobje v otrokovem čustvenem dozorevanju.

Uraunoveženost med strogostjo in popustljivostjo, med dovoljenjem in prepovedjo zahteva celega človeka.

Barve v stanovanju

Malo vemo o čudežnem učinku barv na človeško oko in razpoloženje. Da to lahko pojasnimo, moramo poznati zakone, ki vladajo v kraljestvu barv.

V glavnem sta dve barvni družini: „hladne“ in „topele“ barve. Ob teh pa je še določeno število nevtralnih barv.

Hladne barve so: modra, zelena vijoličasta, modro zelena, rumeno zelena in modro vijoličasta z neštetimi odtenki; tople pa so: rdeča, rumena, oranžna, rumeno oranžna, rdeče oranžna in rdeče vijoličasta, prav tako v mnogih nijansah. K nevtralnim barvam prištevamo črno belo in sivo. Te barve so neke vrste vmesni člen med prvo in drugo skupino.

Modra je najmočnejši predstavnik hladnih barv in osvežuje prostor le, če je v kombinaciji z enim ali dvema detajloma iz skupine toplih barv. Na splošno vzbujajo hladne barve veliko manj pozornosti od toplih. Zato so primernejše za oblačila močnejših oseb pa tudi pohištveno blago naj bo v hladni barvi, da daje vtis večjega prostora.

Tople barve, med katerimi sta najizrazitejši rdeča in oranžna, uinkujejo veselo, živahno, spodbujajo človeka k delu in akciji. Delujejo pa tudi razdražljivo, če jih v enem

samem prostoru uporabite preveč. To velja predvsem za rdečo, a mnogo manj za rumeno barvo. Zato je rumena zelo primerna za kombinacijo z eno od hladnih barv. Ne bojte se, da bo kontrast premočen ali da bo delovalo vznemirjajoče.

Pri izbiri barv za kak prostor morate predvsem upoštevati namen tega prostora. Ni namreč dovolj, da se nekaj barv dobro ujema. Paziti je treba na to, ali je prostor velik ali majhen ali bo površina ene barve velika ali majhna, kolikokrat in kje se bo v prostoru ponovila in kakšen vtis hočete doseči z vsem aranžmajem.

Za spalnice in prostore, ki so namenjeni počitku, so najprimernejši toni iz skupine hladnih barv, tople barve pa so bolj uporabne za dnevne ali delovne sobe. Posebno je treba paziti pri živo rdečih barvnih tonih. Če nismo povsem gotovi, da jih bomo pravilno uporabili, je bolje, da se odločimo za nevtralne tone: svetlo rumeno ali blede oranžno.

Eden od osnovnih zakonov za uporabo barv pravi: čim manjše so površine, tem manj mora vzbujati pozornost barva in obratno. Torej, barve sten v majhnih prostorih ne smemo vzbujati pozornosti; strop naj bo bel, preproga pa po možnosti temnejša, ker boste tako dosegli občutek ravnotežja v prostoru. Povsem ste se zmotili, če ste pod pobarvali temno in nanj razprostrli svetlo preprogo. Tako bo vse skupaj delovalo „viseče“, negotovo. V majhnih prostorih so najbolj posrečena rešitev pastelno rumeno ali sivkasto belo pobarvane stene. Tudi bele so dobra rešitev za „povečanje“ majhnega prostora, v katerem ni prostora za živahne in preveč tople tone oziroma za rdečo in oranž-

Poskusite!

KOKOS V RDEČEM VINU

1 kokoš, sol, 4 žlice na kocke narezane slanino, 5 žlice sesekljane čebule, 1 strok česna, 20 dkg svežih šampinjonov, ¼ l rdečega vina, ¼ l juhe, 2 žlički jedilnega škroba, 2 žlici belega vina, maslo za pečenje.

Očiščeno, rahlo osoljeno kokoš razkosamo. Na maslu dušimo meso s slanino, čebulo, česnom in šampinjoni. Po približno 10 minutah dolijemo vino, nato še juho in pokrito počasi dušimo. Ko se meso zmehča, ga zložimo v posodo, odporno proti ognju, ki jo postavimo na toplo. Omako zgostimo s škrobom, ki smo ga zmešali v belem vinu, jo prevremo in z njo prelujemo meso.

JETRNA KLOBASA ZA NAMAZ

1 del svinjskih jeter (malo prevrelih), 1 del svinjske glave ali vratu (ne premastno, kuhane), 2 dela mehke slanino. Za 1 kg mase: 25 g soli, 2 g popra, klinčki, ingver, 1 g majarona, 50 g sesekljane čebule.

Meso in slanino dvakrat zmeljemo, dodamo jetra, sol in dišave ter tako dolgo mešamo in stopamo, da postane masa bela ter mazava. S tako pripravljeno maso napolnimo debelo črevo. Klobaso kuhamo pol ure pri 75–80° C. Nato jo vzamemo iz vode in ohladimo. Med hlajenjem jo večkrat obrnemo in pogladimo, da se maslo enakomerno porazdeli. Popolnoma ohlajeno takoj nekoliko prekadimo.

Ako hočemo jetrno klobaso ohraniti dalj časa, jo vložimo v patentne kozarce ali pločevinke.

MADZARSKA ENOLONCNIKA

750 g zareznic skuhamo v 1 litru z jušno zelenjavo in narezano čebulo in odcedimo. 1 kg pora (le debelejši del) po dolgem prerežemo, dobro umijemo in skupaj s 65 g rozin ne premeško skuhamo v juhi iz zareznic. Potem vzamemo iz juhe in razporedimo z narezanim mesom. 2 rumenjaka zmešamo z osminko litra kisle smetane, dodamo pol litra juhe in začini: soljo, poprom, sladkorjem, kisom ali limono. Prelijemo por in meso in serviramo s kuhanim krompirjem.

no barvo. V tem primeru uporabite tkanine hladne ali nevtralne barve. Nasprotno pa „mrz“, ki ste ga v prostoru povzročili s hladnimi barvami na stenah, omilite tako, da v prostoru razmestite nekaj predmetov (stekleni predmeti, keramika, blazine) v toplih, živih barvah: rdeči, oranžni, rumeni itd.

Regrat - spomladanska solata

Spomladi se navadno počutimo bolj slabo: nervozni smo, ne moremo spati, rada nas boli glava, prebava ni v redu, sončni dnevi nas prekomerno utrujajo, rade se nas lotijo razne bolezni in podobno. Vse to pa so več ali manj posledice enostranske zimske prehrane, pošla je zaloga vitaminov in težave so tu.

Da bi človek dobil toliko vitaminov, kolikor jih potrebuje, bi moral pojesti na dan približno 300 gramov presne zelenjave. Te pa dostikrat manjka ali pa je tako draga, da si je lahko privoščimo le bolj poredkoma. Sama jabolka, ki smo jih hranili za zimo, nam v takih primerih ne pomagajo dosti, ker jabolka vsebujejo le malo vitamina C. Več imajo raznih sadnih kislin. Zelo nam pa lahko pomaga pri pomanjkanju vitamina C naša prva spomladanska solata — regrat!

Med letom se na regrat skoro ne spomnimo. Le otroci pletejo iz votlih cvetnih stebel okraske za svoje igre ali pa delajo trobentice. Nekateri znajo skuhati iz regratovih cvetov

odlično regratovo vino, ali pa naberejo regratovih korenin in jih posušijo za zdravila.

Že zgodaj spomladi, ko komaj dobro izgine sneg, požene regrat iz močne korenine prve liste, ki jih lahko uporabimo za odlično, tečno in ceneno solato. Posebno so listi okusni, če regrat raste v peščeni zemlji ali na krtini in je bil pokrit s peskom ali prstjo. Taki listi so bledikasti, so pa bolj sočni. Regrat si napravimo v solati kar samega, lahko pa tudi s trdo kuhanimi jajci ali toplim krompirjem.

V presnih regratovih listih je poleg vitamina C še polno drugih koristnih snovi, med drugimi tudi karotinoidi, ki so sorodni vitaminu B, grenke snovi, ki dobro vplivajo na prebavo (ta pa je posebno spomladi tako pomanjkljiva!) in na jetra. Prav zaradi grenke snovi je regrat zdravilo, ki ga posušenega dodajajo raznim čajem za zdravljenje jeter.

Z regratom si torej spomladi prav lahko nadomestimo pomanjkanje vitaminov.

Drobni nasveti

■ **MASTNE MADEŽE NA LANE-NIH** in bombaževinastih tkaninah čistimo najprej s pralnimi praški, nato pa nanje nakapamo bencin ali limonov sok. Mastne madeže na svili pa čistimo z bencinom ali rumenjaki. Da nam pri čiščenju z bencinom ne bi ostal na tkanini temen rob, moramo najprej s čisto vodo navlažiti okolico madeža in blago po čiščenju zdrgniti s čisto flanelo.

Če svež masten madež takoj posujemo s krednim prahom in ga prelikamo z mlačnim likalnikom, bo izginil.

■ **ČE STE SE NAMENILI**, da boste oprali volnene odeje, jih najprej dobro izprašite in po možnosti očistite madeže ter odeje prezračite. Potem jih operite v mlačni vodi, v kateri ste raztopili nekaj Luxa (milne krpice) — in sicer približno žlico na liter vode. Odej ne smete mencati, pač pa jih samo stiskajte. Izpirajte jih v vodi, ki je prav tako topla kot tista, v kateri ste jih prali. Dodajte ji malo salmijaka (žlico salmijaka na dva litra vode).

■ **AKO ŽELITE HITRO** in temeljito oddeliti rumenjak od beljaka, ubijte jajce nad likalom: beljak bo stekel skozi, rumenjak pa bo ostal na vrhu.

■ **ČE IMATE NARAV. KODRA-STE LASE** in jih sami umivate, dodajte zadnji vodi sok cele limone in videli boste, kako se bodo vaši lasje okrepli.

Vtem je poskušal govornik zapaliti si svojo mokro smotko, a brezuspešno. Ugasle žveplenke metal je po tleh.

Megla pa je hodil zopet po sobi sem ter tja ter pozabil, da nosi še vedno cilindar na glavi. Ko je prišel pred zrcalo, snel ga je ter pokazal ga obiskovalcu:

„Glejte, gospod Koren, danes sem ga dobil iz Ljubljane. Lep je!“

„A, vi pojdete s cilindrom?“

„Kajpada! Dandanes se tudi po čitalnicah ne protivijo temu in lepa noša je to. Ali ni istina?“

Megla je govoril večinoma nemški; a obiskovalec njegov zdaj nemški, zdaj slovenski, kakor je to razvada v omikanih Slovencih.

„Plesali boste pač, tudi ko bi ne peli?“ vpraša Koren ter malo od strani ogleduje adjunktov klobuk.

„Peti moram vsekako! In ples, to je gotovo! Glejte, tu imam nove čevlje; a ta ljubljanski čevljar! Tako jih je spredaj zožil, da bi lahko koga nasadil; in prepovedal sem mu to. Malo špičaste naredite, dejal sem mu, a ta norec mi npravi take, kakor jih vidite!“

Megla je govoril na navidez nejevoljen, a skrben opazovalec bi bil lahko videl, da so mu ravno taki čevlji najbolj po volji, kakršne mu je bil ustvaril čevljar.

„Pa to je zdaj moderno!“ meni Koren.

„A, kaj moderno — da bi mi bili le prav; a še tega ni zadel ta norec! Preveliki so mi. Dva para debelih volnatih nogavic sem moral obuti.“

Megla se je silno lagal; še enega para nogavic ni imel pod usnjem, nego kar na golo kožo je bil nove čevlje obul in to zategadelj, da bi jih drugi večer tako malo razvlekne laže obul, ker je vedel, da ga bodo tiščali. In tiščali so ga že grozno.

Davkarski adjunkt je bil še mlad, komaj triindvajsetleten mož, ne ravno neprijetnega, pa prav navadnega

obraz, srednje postave, slok, a vendar koščen in okoren. Izobraženje njegovo tudi ni segalo daleč preko prvih gimnazijskih razredov; — pa blagovoljni čitatelj bode imel še dovolj prilike, našega Meglo vsestransko spoznavati.

Obiskovalec njegov, gospod Koren, kakor ga je Megla nazival, bil je vobče enake vnianosti, samo manj skrbno opravljen nego adjunkt in tudi starejši od onega. Tu v trgu je opravljal službo občinskega tajnika, v kateri je po nedovršenih študijah in po večletnem potovanju iz ene pisarne v drugo našel vsaj nekoliko mirno in varno zavetje.

„Novo suknjo sem tudi dobil,“ nadaljuje adjunkt, kažoč na posteljo, „vse, vse imam v redu! Le ta nesrečni vrati!“

„Surovo jajce izpijte!“ setuje Koren.

„Izpil sem že tri; na koncu se mi bo še želodec obrnil! In tako draga so jajca! Tri krajcarje eno.“

„Vam bodo pa oča malo več podpore poslali!“ smeje se oni.

Megla je z imenitnim izrazom nagrbnil usta, toda zini ni ničesar.

„Kaj mislite,“ povzame po kratkem molku Koren zopet govor, „kako bi utolažili gospodično Filipino?“

Oni premišluje.

„I, kaj! Doktor Hrast naj to uredi! On je predsednik in njegova skrb bodi, da se beseda dobro izvrši!“

„Prav imate!“ pritrdi Koren.

„Tem gospodom doktorjem je le do tega kaj, da so predsedniki; delajo naj pa drugi. No, naš doktor Hrast vsaj pleše; kako — to je druga stvar, a grozno je vendar. Zadnjič je trem gospodičnam na noge stopil in eni, baje ravno Vrtačnikov Filipini, obleko raztrgal! Trebalo bi, da se še malo plesati učil!“

Megla je izustil to jako samosvestno, češ jaz vendar nisem tak!

„Bi le ne hoteli z menoj k doktorju, da mu sporočiva, kaj se je pripetilo?“ vpraša Koren. „Vi ste odborniki!“

„Ni mogoče! V tem mrzlu! Potem je moj glas pokopan za pol leta!“ zavrne Megla.

„Eden mora tja; pojdem pa sam,“ meni oni, „oh, pa — skoro bi bil pozabil; vi imate dva para črnih hlač; ako se ne motim, oboje v dobrem stanju; posodite mi slabši par k jutrišnji besedi. Moje hlače skoro niso za rabo več; drugo imam vse v redu. Rokavice so sicer še od zadnjega pogreba, saj se domišljate, ko smo županovega fantička pokopavali — a dobre bodo. Kdo pa pazi na to!“

Vtem je bil Megla že odprl omaro, edino v sobi, in iz nje izvel dva para črnih hlač, katere je skrbno na vse strani preobračal.

„Tele bodo!“ dejal je potem ter pomolil onemu dotično oblačilo, „tu doli so malo razparane, pa to lahko sami popravite!“

„To se ve, da! rekel je zadovoljno Koren. „Boljših si ne morem želeti. V velikosti in širokosti sva skoro enaka.“

Pri tem je zavil oblačilo v kos starega časopisa ter se hotel odpraviti. „K nocojšnji skušnji pač pridele, gospod Megla?“ vpraša se pri vratih.

„Sigurno!“ pravi on.

„Torej nasvidenje nocoj! Bog daj, da bi doktor Filipinico omečil!“ Pri teh besedah je Koren že odpiral vrata. Pa še enkrat se vrne.

„Ste li čuli, da bomo jutri videli čisto novo prikazen, novo gospodično?“

„Ah!“ de radovedno adjunkt.

„Novo guvernantko, ki je prišla včeraj k Boletovim na Drenovo. Vsi pridejo k besedi!“

„Je li lepa?“

za oddih in razvedrilo

ŠANDOR BOGDANFI

Sporočilo z onega sveta

Vedel sem, da bom nekoč umrl. In res sem.

Po kosilu sem začutil strašne bolečine, divje zbadanje, podle sunke — kot da se mi je vtihotopil v trebuh kak kritik. Temperatura mi je bliskovito poskočila in polotila se me je vročlatica, kot jo sicer občutim samo pri čitanju moderne poezije.

Zvečer so me odpeljali v bolnišnico, kjer sem končno našel bralce. Ti moji zvesti bralci so z velikim zanimanjem prebrali vse izvide, prešteli so vsa moja krvna telesa, analizirali slog mojih srčnih utripov, točno ugotovili obliko in vsebino mojega želodca, se poglobili v moja pluća, ledvice, jetra in vse osta-

Predvsem so me secirali, se pravi, preiskali vse, kar se je skrivalo v meni.

No, reči moram, da so me secirali že tudi takrat, ko sem bil še živ.

Secirali so me v družbi, v kavarni, doma, v uradih, na javnih in zaprtih sestankih, v palačah in na ulicah. Po izvidih teh avtopsij so ugotovili, da je moja preteklost dolga in potemtakem sumljiva, da imam omahljiv in spremenljiv značaj, površno izobrazbo, povprečen talent, nepomemben slog in bahavo obnašanje, skratka, da sem neznosen tip, ki pa ga imajo iz popolnoma nerazumljivih razlogov vsi radi. Kot oteževalno okoliščino so upošte-

vali, da često govorim in pišem neresno o resnih stvareh in da včasih celo lažem, da bi bili videti moji doživljaji bolj zanimivi.

Ce te secirajo mrlvega, je zadeva povsem drugačna. Tedaj zares odkrijejo vse najbolj skrite in najbolj globoke količke tvoje notranjosti in za pisatelja je to najvažnejše. Živi esejisti napišejo potem o tebi cele zvezke in žive s celo družino na račun mrlve literature.

Pogreb sem imel zares lep.

Moj kolega in najboljši prijatelj, ki me je zaživa dostikrat na mrlvo psoval, je imel čudovit pogrebni govor.

Šele iz njegovih ust sem končno izvedel, kakšen človek sem.

S skrušenim glasom je opisoval, kako sem se podal iz vršočkih gričev v beli svet, kako sem se prvič seznanil s socializmom in vzljubil književnost kako sem potem živel v Beogradu in Zagrebu, obiskal Budimpešto, Dunaj, Bukarešto, Prago, Pariz in Sivac pri Somboru in kako se bom zdaj za večno odpočil v novosadskem pesku.

Govornik je poudaril, da sem bil že kot dojenček zelo napreden, ker sem se igral samo z rdečo ropotuljico. Svoje negativno mišljenje o gnilem starem režimu sem izpričal že v šestem letu, ko sem pokazal jezik predstavniku tiranije, mestnemu policaju, ki me je zaradi tega okrutno sklofotal, jaz pa sem se dostojno zadržal pred močnejšim razrednim sovražnikom in sem mu od daleč pokazal osle. Kot študent v Zagrebu sem redno dobival pri-

ni stenski blagajni, ki ima ključke od nje samo moja žena. Vi bi morali najti kombinacijo za odpiranje blagajne, vzeti pisma in nato blagajno znova zapreti. Ta pisma so zame, za Mary in še za neko osebo zelo pomembna... Če bo blagajna ostala nepoškodovana, ne bo mogla moja žena na sodišču nič proti moji zahtevi za ločitev.

— Povejte mi, za kaj se gre.

— Mislim, da vas to ne bo zanimalo.

— Nasprotno, običajno še s prstom ne mignem, dokler mi stranka ne pove, za kaj gre.

— Kdo ve, kaj bi bilo še vse iz mene, če bi ostal živ?

Tako je govoril. Počutil sem se v krstih, kot da me božajo.

Moji prijatelji in znanci so solz-

TA TEDEN VAM PRIPOROČAMO:

Za ljubitelje razburljivih zgodb

■ Edgar Wallace: KRIVDA DRUGEGA , kriminalni roman, 100 str., pl.	18.—
■ George H. Cox: NEVABLJENI GOST , kriminalni roman, 108 str., pl.	18.—
■ Georges Simenon: LOGNON IN GANGSTERJI , kriminalni roman, 64 str., br.	5.—
■ J. Dickson Carr: SPEČA SFINGA , kriminalni roman, 194 str., br.	22.—
■ Georges Simenon: MAIGRETOV MRTVEC , kriminalni roman, 168 str., br.	12.—
■ Mark Corrigan: SKRIVNOSTNI MR. BRAINS , kriminalni roman, 60 str., br.	5.—
■ Georges Simenon: MAIGRET POTUJE , kriminalni roman, 60 str., br.	5.—
■ Ellery Queen: ŠKRLATNE ČRKE , kriminalni roman, 62 str., br.	5.—
■ Edgar Wallace: RDEČI KROG , kriminalni roman, 174 str., br.	22.—
■ Graham Greene: ZAUPNI AGENT , kriminalni roman, 194 str., br.	17.—

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC, WULFENGASSE

Smeh stoletij

Liebermann je portretiral gospoda, ki je kar naprej godrnjal in zabavljaj, češ da mu na portretu to in ono ni po volji. Slikar ga je najprej potrpežljivo poslušal, a ko mu je njegovo sitnarjenje že presedalo, je zarenčal:

„Zdaj sem vas pa že sli! Če takoj ne utihnete, vas naslikam takšnega, kakršen ste!“

*

Neka samostanska družina je zaprosila Friedricha Velikega, da bi prispeval nekaj denarja za popravilo cerkve. V prošnji je bilo navedeno, da je cerkev tako temna, da se v njej ne vidi prst pred nosom. Kralj, ki je bil znan skopuh, je menilhe takole potolažil:

„Blagor onim, ki ne vidijo, pa vendar verujejo!“

lo in končno ugotovili, da so humoristi sestavljeni v glavnem iz vode da pa je v njih tudi nekaj apnenca, nekaj soli in kleja.

Potem so mi razrezali trebuh kot lubenico.

„Operacija je uspela,“ je rekel primarij in potem so me njegovi pomočniki sešili po najnovejši modi.

Zjutraj sem umrl.

Umreti ni tako preprosto, kot si predstavljajo navadni državljani.

Predvsem sem bil zelo žejen, življenje bi dal za vrček piva, a jasno, da mi ga niso dali in tako sem moral umreti brez piva, žejen in ogoljufan, besen in razočaran.

V teh poslednjih trenutkih mi je preletelo pred duševnimi očmi celo moje življenje. Spomnil sem se, da sem šestnajst let hodil v razne šole in da sem potreboval nadaljnjih šestnajst let, da sem pozabil vse, kar so me v šoli naučili o kraju in o vedenju v odličnih krogih. Na misel mi je prišlo vse tisto, kar sem v življenju zamudil. Jaz bedak nisem dal zavarovati svojega življenja, čeprav sem vedel, da bom nekoč umrl, jaz neroda nisem napisal tistega pomembnega literarnega dela, ki bi moje ime dvignilo visoko nad Hemingwaya, Faulknerja, Sartra, celo nad Branka Čopića; jaz ignoranč nisem izdal svojih starih rokopisov, nisem se vpisal v mestni klub in nisem se oženil več kot enkrat...

Zdaj je prepozno.

Oči imam razprte, umrl sem, umrl dokončno in nepreklicno.

Ni mi bilo všeč, da nisem umrl tako kot se umira v romanih. Nisem stiskal rok svojih dragih, nisem zadnjič „izdihnil“ in nisem rekel tistega pomembnega zadnjega stavka, ki bi se ga potomstvo še dolgo spominjalo, kot na primer tistega Goethejevega poziva za več luči.

Moji smrti so sledili zelo zanimivi dogodki.

Maks Rath je pogosto vstajal okrog poldne, pa ne zato, ker bi bil lenuh, temveč zato, ker je ponoči delal, podnevi spal. Vsekakor bi bil raje imel kako dnevno službo, toda izbire ni imel: tisti, ki so se obračali nanj, so želeli, da dela ponoči. Maks je bil vlomilec, ki je dajal svoje spretnosti na razpolago drugim. Njegovo delo ni bilo lahko, vendar ga je imel rad. Star je bil 60 let in počutil se je utrujenega. Občudoval je velike vlomilce, vendar jih ni posnemal, zadovoljeval se je z manjšimi, a zanesljivimi nalogami. Stanoval je v pre-

PETER KENNEDY

Družinski vlomilec

prostem penzionu, redno plačeval najemnino in pripovedoval, da je nočni šofer. Ob sobotah in nedeljah je počival; temu se nikoli ni odrekel, čeprav je bil včasih brez prebite pare v žepu.

Tistega dne je njegovo spanje zmotilo vztrajno trkanje na vrata. Odprl je oči; bilo je enajst.

— Kdo je?

— Jaz sem, gospod Rath, — se je oglasila upravna penziona. — Žal mi je, toda nekdo vas kliče.

— Kdo?

— Ne vem, pravi, da je vaš prijatelj.

— Že prav, čez deset minut ga spusti gor.

Hitro se je oblekel, vtaknil v žep revolver in čakal. Človek, ki se je pojavil, mu ni bil znan. Bil je visok in lepo oblečen.

— Pišem se Fischer... Pošilja me Horton.

Njegove besede so bile prepričljive, če so bile resnične. Maks mu je ponudil stol, sam pa se je naslonil na vrata. Če bi se izkazalo, da je Fischer policist, bi lahko zbežal in zaklenil vrata.

— Torej vam je dal kaj zame?

— Oh, pozabil sem. — Moški je potegnil iz žepa pol srebrnega dolarja in mu ga dal. Maks ga je hitro pogledal in opazil majhno zarezo, narajeno z nožem. To je bil njegov znak.

— Kaj želite?

— Moja žena in jaz že tri leta tako rekoč ne živiva skupaj, toda ločiti se noče. Uporablja pisma, da bi me držala v šahu. Ta pisma so v majh-

— Že prav. To so pisma, ki sem jih pisal neki drugi ženski in iz katerih je mogoče sklepati, da je dobila od mene nekaj denarja. To pa bi zelo neugodno vplivalo na sodišču.

— Iskreno vam povem, to se mi ne zdi pošteno od nje. Zahtevala je od vas denar, zdaj vam pa hoče uničiti še zakon.

— Oprostite, nisem prišel, da bi mi pridigali. Tudi ne želim razpravljati o osebi, ki jo imam rad, ki je lepa in ki mi je vrnila željo po življenju. Če želite to storiti, vas prosim, da mi poveste.

— Že prav, samo prej mi povejte, koliko bom dobil.

— Tisoč dolarjev.

— V redu, dogovorjeno. Zdaj mi pa še povejte, kako bom prišel v hišo vaše žene.

— Sam vas bom spremil. Še vedno imam ključke. Mary spi v prvem nadstropju, blagajna pa je v pritličju. Pisma so v rumeni kuverti.

Hiša je bila v mraku in tiha. Ker je poznal razporeditev sob, je Fischer odvedel Maksa naravnost pred blagajno.

— Zdaj pa pojdite v hodnik, najraje sem sam, kadar delam, — je Maks ukazal Fischerju.

Nato se je ves posvetil blagajni, ki je stala pred njim. To je bil star model, ki bi ga bil lahko odprl v nekaj minutah. Toda začel se je počasi ukvarjati z njo. Sem pa tja je pogledal k vratom, kamor se je skrtil Fischer. Včasih je udaril po blagajni. Čez dvajset minut je potegnil iz žepa rume-

no kuverto in jo položil na mizo. Nato je z dlanjo udaril po blagajni, kot da jo zapira.

— Je že v redu, — je šepnil. — Lahko pridete.

Fischer se je približal. Z drhtečo roko je vzel kuverto, jo odprl in iz nje potegnil pisma.

— Toda to niso pisma, ki jih jaz iščem. Glej ga, hudiča... Še enkrat odprite blagajno, sam jih bom poiskal.

— To ni mogoče, spet bi porabil pol ure.

— Ta pisma so naslovljena na Vilmo Caldwell, toda jaz jih nisem pisal.

— Kdo pa je ta Vilma? — je naivno vprašal Maks.

— To je tista druga, s katero se želim poročiti... — Ves mrk je stopil Fischer k mizi in začel brati pisma. Nato se je zavalil v naslanjač in začel gledati v prazno. Maks ga ni hotel motiti v razmišljanju vse dotlej, dokler se ni pojavila na pragu Mary Fischer.

— Počakajte! — je zahtevala.

Fischer je skočil na noge. — Mary... — je šepnil.

— Walter, — je preprosto odgovorila.

— Mary! Bil sem neumen...

— Nič zato, dragi, srečna sem, ker si zdaj to spoznal.

Fischer se je obrnil k Rathu in vprašal: — povejte mi, kako se je zgodil ta čudež. Verjemite mi, ne boste odšli od tod, dokler mi ne boste povedali, kako ste mogli... Zelo sem vam hvaležen. Če samo pomislim, da sem se hotel poročiti z njo! Ljubi bog, to je strašno! Povejte mi, kako vam je uspelo dobiti ta pisma?

— Ste mar pozabili, da sem vlomilec. No, opravil sem izredno delo za vas, in to brezplačno.

— Toda vseeno... Povejte mi, kako ste prišli k moji ženi, ko sem vas vendar jaz najel?

— Prepričan sem bil, da ste na napačni poti. Šel sem k vaši ženi in ji povedal. Menila je, da vas Vilma lovi samo zaradi vašega denarja, zato me je prosila, naj to preverim. Torej sem se splazil v stanovanje Caldwellove in našel pravo zbirko pisem raznih moških.

Vas ni slišala, ko ste prevračali njene stvari?

— Seveda ne. Zaposlena je bila z nekim tipom v drugi sobi...

— Draga, oprostite mi. — Fischer je gledal svojo ženo s čisto drugimi očmi. — Vidva sta me rešila, da nisem storil največje napake v življenju.

Sejemske prireditve

Spomladanski graški velesejem

26. aprila bodo odprli spomladanski graški sejem, na katerem bo letos sodelovalo okoli 1800 razstavljalcev iz raznih evropskih in izvenevropskih držav. Novost letošnjega graškega sejma bo prvi dograjeni del novega paviljona, katerega površina bo zajemala 10.000 kvadratnih metrov. V njem bo v priložnosti razstava „Izgradnja Štajerske“, v prvem nadstropju pa razstava, namenjena predvsem tujskemu prometu.

Posebno mesto bo letos zavzemala razstava o avstrijski železarski proizvodnji. Na njej bo zastopana celotna avstrijska težka in tudi predelovalna industrija. Med pomembnimi podjetji, ki bodo sodelovala so VÖEST, Österreichische Alpine-Montangesellschaft, Vogel & Noof, Schöeller-Bekmann in Simmering Pauker A. G.

Med nadaljnjimi sejmskimi prireditvami je treba omeniti še gradbeno razstavo, kjer bodo razstavljeni gradbeni stroji, orodje, surovine in izdelki za stavbno obrt, kmetijsko razstavo „Kemija je vsakomur potrebna“ in otroško razstavo.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli iz novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 19. 4.: 6.09 Vesele melodije — 9.00 Smeh sliki o liki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Avstrijska književnost danes — 15.00 Orkestralni koncert — 16.30 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Domovina Avstrija — 20.00 Portret — 21.00 Orkestralni koncert — 22.10 Jazz — 22.45 Resni pesniki enkrat drugače — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 20. 4.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Iz gledališča — 11.15 Koncert prijateljev glasbe — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite klasiko — 16.30 Zene Evrope — 17.05 Obzornik znanosti — 18.00 Vesele petje, veselo igranje — 19.10 „Salomon“, oratorij — 21.30 Komorna glasba Clauda Debussyja — 22.10 Flaubertova „Učna leta“ in majska revolucija 1968 — 22.50 Moderna pesem — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 21. 4.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Avstrijska pripovedka — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Raziskovalne naloge — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Glasbeni feljton — 21.30 Čas, v katerem živimo — 22.10 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 22. 4.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele me-

lodije — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.35 Pogled v glasbene revije — 19.45 Pesmi Josepha Haydna — 20.00 Spectrum Austriac — 21.00 Prizor — 23.20 Studio nove glasbe.

Sreda, 23. 4.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 13.45 Tuji pripovedniki — 17.10 Spoznanje in zanimanje — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Življenje ob knjigah — 20.00 „Pimpinone ali neenaka poroka“, veseloigra — 21.05 Komorni koncert — 22.10 Kriminalna igra — 23.10 Sodobna glasba.

Četrtek, 24. 4.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Moj prijatelj, moja domovina — 17.10 Arthur Schnitzler kot liriki — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.35 Kulturno-politične perspektive — 19.45 Šanson — 20.00 Bodočnost od včeraj — 21.00 Sonatina — 21.15 V žarišču — 22.10 Srečanje v pogovoru — 22.30 Kraljica instrumentov — 23.10 Avstrijska glasba dvajsetega stoletja.

Petek, 25. 4.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Vesela pripovedka — 17.10 Pomembni znanstveniki — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Nemški sodobni romani — 20.00 Radijska igra — 21.15 Glasbene šarade — 22.10 Kriminalna igra — 23.10 Glasba z Dunaja.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opazanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneči jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 19. 4.: 5.05 Ljudske viže — 5.50 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Prijubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralec znamk — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 15.30 Koncert želja — 15.55 Nogometna tekma Ciper-Avstrija — 17.10 Mi igramo — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Koroški profili — 20.10 Zveneča knjiga gostov — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 20. 4.: 7.35 Ni vsak dan nedelja — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert želja — 16.00 Otroška ura — 16.30 To je moj Dunaj — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgled — 20.10 „Oljna kraljica“, opereta.

Ponedeljek, 21. 4.: 5.05 Vesela zaigrana — 9.00 Družina in poklicno življenje v pesništvu — 9.30 Ljudska glasba sveta: Bavarska — 10.15 Balade in romance — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Venček melodij — 16.45 Koroška književnost: Georg Drozdowski — 17.10 Zvezde žarijo — 19.15 Dom in šola — 20.10 Zadeva Judith Neumann — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 22. 4.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Prijubljene melodije — 9.00 Iz svetovne književnosti — 9.30 Dopoldansko glasbeno pismo — 10.05 Pripovedke iz Avstrije — 10.35 Problemi gospodarstva — 11.00 Ljudska glasba iz Nižje Avstrije — 13.45 Iz deželnega prosvetnega programa — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Otroška telovadba — 16.00 Venček melodij — 16.45 Kulturno-kritična pota — 18.00 Koroško visokošolsko pospeševanje — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.40 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 23. 4.: 5.05 Vesel začetek dneva — 8.15 Prijubljene melodije — 9.00 Sodobna avstrijska pesništvo — 9.30 Operetni koncert — 10.25 Nova ljudstva, nove kulture — 10.45 Razvoj klavirske glasbe — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Komorna glasba iz Furlanije-Juljske krajine in Koroške — 15.25 Nogometna tekma Izrael-Avstrija — 16.15 Venček melodij — 16.45 Iz knjige gostov — 17.10 Oddaja za vojake — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Obisk pri koroških pihalnih godbah — 20.10 „Prišel sem iz tuje dežele in trpel sem veliko bedo“ — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Ljudska glasba iz gradiščanske vasi.

Četrtek, 24. 4.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Prijubljene melodije — 9.00 Avstrijske ljudske pripovedke — 9.30 Lahka glasba — 10.05 Mladina igra za mladino — 10.35 V trgovini — 10.45 Bojke iz vsega sveta — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Ura pesmi — 16.00 Venček melodij — 16.45 Znanost iz prve roke — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev —

AVSTRIJA

Sobota, 19. 4.: 16.30 Za otroke — 16.55 Za otroke — 17.05 Beatclub — 17.35 Za družino — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Storišče na sledi — 22.05 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.45 Diamanti kralja Salomona.

Nedelja, 20. 4.: 15.45 Jazz — 16.30 Za otroke — 17.00 Sir Francis Drake — 17.25 Kontakt — 17.35 Za družino — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 Oknar — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Oče, drama — 22.30 Čas v sliki.

Ponedeljek, 21. 4.: 18.00 Novo iz kmetijstva — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Valerija in pustolovščina — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Lopovi proti lopovom — 21.00 Poštni predal 7000 — 21.10 Šport — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Razdelitev Oskarjev 1969.

Torek, 22. 4.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Kamor nas veter zanesa — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kaj sem — 21.00 Gledališče in diskusija — 23.05 Čas v sliki.

Sreda, 23. 4.: 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 Zvok iz človeške roke — 11.00 Diamanti kralja Salomona — 16.30 Za otroke — 17.25 Mednarodni mladinski obzornik — 17.40 Milijoni okusnih biserov — 18.00 Francoščina — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.00 Zenska brez pomena — 22.40 Čas v sliki.

Četrtek, 24. 4.: 10.00 Avstro-Ogrska v svetovni vojni — 11.15 Predelava nafte — 11.30 Resen kalendar — 12.00 Komentar dogodkov — 18.00 Italijanščina — 18.25 Šport — 18.50 Donavske zgodbe — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Show-Chance — 21.45 Jour fixe — 22.45 Čas v sliki.

Petek, 25. 4.: 10.00 Denar in življenje — 10.25 Francoska televizijska šola — 11.00 Dama s kamelijami — 12.50 Šport — 18.00 Znanost aktualno — 18.25 Podoba Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Stari sodnik — 21.15 Časovni dogodki — 22.15 Čas v sliki.

Sadna drevesca vseh vrst — češpljina in slivna po močno znižanih cenah — jagodičje in vinske trte oddaja

drevesnica
MARKO POLZER
p. d. Lazar pri št. Vidu v Podjuni

sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 19. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Narodno-zabavne melodije — 9.50 Naš avstop — 12.10 Iz baleta „Hrestač“ — 12.40 Melodije z Južnih morij — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 V vedrem ritmu — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Dvojset let Planinskega okteta iz Maribora — 18.15 Vsako soboto „Top-pops 11“ — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Jožeta Slaka — 20.00 Pester sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 20. 4.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Nedeljska poročila — 13.50 Novi ansambli domačih viž — 14.05 Oporne melodije — 14.30 Humoreska tedna — 14.45 Popoldne ob zabavnih glasbi — 15.50 Radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Kvintet bratov Avenik — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer — 23.15 Zaplešimo ob glasbi velikih orkestror.

Ponedeljek, 21. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Cicibanov svet — 9.30 Paleta zvokov — 12.10 Nekaj violinske glasbe — 12.40 Koncert pihalnih orkestror — 14.05 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Akademski pevski zbor

TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

Sobota, 19. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Po domače z ansamblom Toneta Kmetca — 17.15 Mladinska igra — 18.15 Jugoslovanska revolucija — 18.45 Pet minut za boljši jezik — 19.00 50 let partije — 20.00 Dnevnik — 20.35 Šlager sezone — 21.55 Rezervirano za smeh — 22.10 Maščevalci, serijski film — 23.05 Kažipot — 23.25 Šlager sezone, nadaljevanje.

Nedelja, 20. 4.: 9.00 Oddaja v Madžarsčini — 9.25 Pet minut po domače — 9.30 Kmetijski razgledi — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Propagandna oddaja — 10.50 Otroška matineja — 17.45 Biro — 18.00 Beg, jug. film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 Športni pregled — 22.00 Dnevnik.

Ponedeljek, 21. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 18.00 Proslava 50 let partije, slavnostna seja — 18.50 Godala v ritmu — 19.20 Ljudje in zgodovina — 20.00 Dnevnik — 20.25 Naša pesem — 20.50 Žilek: Napravite mi to deželo nemško — 22.05 Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu — 23.05 Francoščina — 23.20 Poročila.

Torek, 22. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 16.10 Francoščina — 17.45 Risanka — 18.00 Riki, otroški film — 18.20 Obrežje — 18.40 Torkov večer — 19.05 Od zore do mraka — 19.35 Razgovor z Josipom Vidmarjem — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zadnja noč otroštva, romunski film — 22.25 The Illinois jazz band — 22.25 Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu — 23.35 Poročila.

Sreda, 23. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 17.45 Madžarski pregled — 18.00 20 slavnih, otroška oddaja — 18.30 En francoski — 18.45 Poljudna znanstveni film — 19.15 Popularna glasba — 19.45 Prospekt — 20.00 Dnevnik — 20.30 Geraldine, glasbeno baletni film — 20.55 Nogomet Milan — Manchester — 22.45 Poročila.

Četrtek, 24. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.30 Šolska oddaja — 15.25 Nemščina — 15.45 Nogomet špartak: Ajax — 18.00 Risanka — 18.15 Po Sloveniji — 18.45 Turobna jesen, serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.45 Mali oglasi: Romantične duše — 21.25 Kulturne diagonale — 22.15 Wojeck, serijski film — 23.05 Poročila.

Petek, 25. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Francoščina — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.55 Serijski film — 18.15 Mladinski koncert — 19.00 V središču pozornosti — 19.45 Pet minut za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Film — 22.05 Veš — vem, quiz — 23.35 Poročila.

Lado Leskovar — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Od Romantičnih duš do Lepe Vide — 22.15 Pri skladatelju Alojzu Šrebotnjaku — 23.15 Lahko noč z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.

Petek, 25. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Planirski tednik — 9.25 Morda vam bo všeč — 12.10 Pesmi Griega in Rahmaninova — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavnih glasbi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Ansambel Borisa Kovačiča — 20.00 Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Dela Slavka Osterca in Josipa Slavenskega — 23.15 Lahko noč s priljubljenimi pevci zabavne glasbe.

NOVICE IZ

SLOVENIJE

Televizijski dogovor

Prejšnji teden so bili v Portorožu pogovori med delegacijami avstrijske, slovenske in hrvaške televizije. Vodili so jih direktorji dr. Helmut Zilk, Dušan Fortič in Tomislav Golubovič. Sklenili so, da bodo v televizijskih programih izčrpnje obveščali javnost o dogodkih v sosednjih deželah. Dogovorili so se tudi, da bodo televizijske organizacije skupaj pripravljale zabavne in glasbene oddaje ter v bodoče izmenjavale televizijske filme in oddaje.

Štirikat na Bledu

Blejsko veslaško središče bo letos prizoril štiri veliki regat, hkrati pa se regatni odbor pripravlja za kandidaturu evropskega prvenstva za mladince 1971. S to veliko prireditvijo namerava regatni odbor Bled proslaviti pomemben veslaški jubilej. Leta 1970 bo namreč minilo 40 let, odkar je bila na Bledu prva veslaška mednarodna regata in prvo državno prvenstvo. Veslaški vrvež na Bledu se bo začel letos, kot je to običaj, s prvomajsko regato, 21. in 22. junija bo sledila 18. mednarodna regata, 16. in 17. ter 19. in 20. julija pa bo na Bledu jugoslovansko prvenstvo veslačev-mladincev ter prvenstvo Jugoslavije za člane, vrhunske veslače ter veslačice.

Rast slovenskega gospodarstva

Industrijska proizvodnja Slovenije je bila v prvih dveh mesecih za 11,9 odstotka višja od proizvodnje v enakem lanskem obdobju. Po dosedanjih podatkih se je sorazmerno visoka stopnja rasti nadaljevala tudi v marcu, tako da porast proizvodnje v četrtem letošnjega leta znaša nekaj več kot 12 odstotkov napram letu 1968. V letošnjem letu je bil namreč že start industrijske proizvodnje ugodnejši kot v prejšnjih letih, saj je bila januarska proizvodnja samo za 8 odstotkov manjša kot lani decembra, medtem ko je bila v prejšnjih letih razlika mnogo večja. Tako vsaj za sedaj ni problematična uresničitev predvidene povprečne stopnje rasti industrijske proizvodnje.

Avstrijski dogodki

Akcija „rak“ v TV

Avstrijska televizija oddaja kot prispevek k tednu „zgodnja diagnostika raka“, ki ga prireja socialno ministrstvo, vsak dan med večernimi poročili kratke poučne filme o spoznavalnih znakih raka. Filmi seznanjajo gledalce v sliki in besedi z znaki, po katerih je rak mogoče spoznati že v zgodnjem štadiju. Socialno ministrstvo pričakuje, da bo s pomočjo teh poučnih oddaj vplivalo na prebivalstvo, da bo ob potrebi obiskalo zdravnika. Kakšen pomen pripisujejo tej akciji izhaja iz dejstva, da večina anketiranih oseb ni vedela, da je rak v zgodnjem štadiju ozdravljiv.

Zdravniško zavarovanje kmetov

Ta teden so se na Dunaju sestali zastopniki avstrijske zdravniške zbornice in predsedniške konference kmetijskih zbornic. Na dnevnem redu razprav je zopet vprašanje pogodbeno ureditve kompleksa zdravniški — kmetijsko bolniško zavarovanje. Zastopniki obeh institucij se bodo pogovarjali o predlogu zdravnikov, ki med drugim obravnava vprašanje rizika, tarif in kilometrine. Če bodo zastopniki predsedniške konference pristali na zahteve zdravnikov, bo to pomenilo „zeleno luč“ za neposredne razgovore med zdravniško zbornico in kmetijsko bolniško zavarovalnico.